Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען.

נייער פאָלקסבלאַט

№ 54	Łódź, Wtorek, 4 marca 1930.	אַכטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאַג ד׳ אדר תר״צ	№ 54

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

רעגירונג ציהט צוריק אַלע שטייער-הנחות

וואַרשע, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער סוב-קאָמיסיע פון דער פינאַנץ-קאָמיסיע ביים סיים, אויף וועלכער ס׳איז בעטראַכט געוואָרען אין דער דריטער לעזונג די פּראָיעקטען וועגען די שטייער-הנחות. צו דער זיצונג איז געקומען פי-נאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי און דער וויצע-פי-נאַנץ-מיניסטער גראָדזינסקי. באַלד ביים אָנהויב פון דער זיצונג האָט דער מיניסטער אָנגעוויזען, אַז די שטייער-הנחות, וואָס די רעגירונג האָט פּראָיעקטירט זענען צו ווייט פערגאַנגען און דער מלוכה-אוצר וואָלט געהאַט צו גרויסע פערלוסטען, ווען זיי וואָלטען פערווירקליכט געוואָרען, דערי-בער וועלען די פּראָיעקטירטע הנחות צוריקגע-צויגען, בפרט דעם האַלבען פּראָצ. אומזאַץ פאַר הורט האַנדעל זאָל גענומען ווערען ערשט פון אָנהויב 1931 י. פון 1 אַפּריל 1930 זאָל גענו-מען ווערען 3/4 פּראָצ. אין דעטאַיל האַנדעל זאָל גענומען ווערען פון 1 יאַנואַר 1931 — 1 און אַ האַלב פּראָצ. און פון 1 יאַנואַר 1932 י. — 1 פּראָצ. אומזאַץ-שטייער. ס׳ווערט אויך צוריקגע-צויגען די פּראָיעקטירטע הנחה פון 1 פּראָצ. אומ-זאַץ שטייער וואָס האָט געזאָלט פון 1 אַפּריל 1930 בעטרעפען 1 פּראָצ. דער אומזאַץ שטייער פאַר קאָמיסיאָנס-געשעפטען זאָל פון 2 פּראָצענט געהעכערט ווערען אויף 3 פּראָצ.

אין דער קאָמיסיע האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטאַרקער וכוח. די דעפּוטאַטען קושניאַ, לעוואַנ-דאָווסקי, ווזשביצקי זענען שאַרף אַרויסגעטרא-טען געגען צוריקציהען די פּראָיעקטירטע בעגרענ-צונגען.

דעפּ. פּ אַ ר ב ש ט ײ ן האָט אָנגעוויזען, אַז דאָס צוריקציהען די הנחות וועט נאָך מעהר פער-טיפען די ביצטיגע ווירטשאַפטליכע קאַטאַסטראָפע. מ׳קען נישט בעשטימען קיין שטייערן פון באַנק-ראָטען און פּראָטעסטירטע וועקסלען. דער דאָזיגער אומזאַץ-שטייער דאַרף אינגאַנצען אָפּגעשאַפט ווע-רען. נישט קוקענדיג אָבער אויף דער שאַרפער אָפּאָזיציע איז דער פאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען אין דער דריטער לעזונג אין דעם נייעם פּראָיעקט פון דער רעגירונג.

דאַן האָבען די דעפּוטאַטען פּאַרבשטיין, מאַ-זור, קוזשניערוש און לעוואַנדאָווסקי ערקלערט, אַז זיי וועלען אַריינטראָגען אַן אייגענעם פאָרשלאַג אויפ׳ן פּלענום פון סיים.

נאָכדעם איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער סיים-קאָמיסיע, וואו דער פאָרשלאַג איז בעהאַנ-דעלט געוואָרען אין דער 2-טער לעזונג. די זיצונג האָט זיך פערצויגען ביז 12 אַ זייגער ביינאַכט.

צום סוף איז דער פּראָיעקט אויך דאָ אָנגענומען געוואָרען, ווי ס׳האָט איהם פאָרגעשלאָגען די רע-גירונג. געגען דעם האָבען איינשטימיג געשטימט נ.ד., כ. ד., יודישע קאָלאָ און אַ טייל פּ.פּ.ס. דער אַנדערער טייל פון פּ.פּ.ס. האָט געשטימט פאַרן רעגירונגס-פּראָיעקט.

מיטוואָך וועט דער פּראָיעקט בעטראַכט ווע-רען אין דער דריטער לעזונג אויף דער קאָמיסיע און פרייטאָג — אין סיים.

4 מיליאָן אַרבייטסלאָזע אין אַמעריקאַ

פּרעז. הובער׳ס אַ פאָרשלאַג אַנצונעמען מיטלען געגען דער וואַקסענדער אַרבייטסלאָזיגקייט.— פאָרשלאַג אין סענאַט צו בעשטימען 50 מיליאָן דאָלאַר שטיצע פאַר די אַרבייטסלאָזע

נ י י - י אָ ר ק, 3 (אַ.ט.אַ.) פון וואַשינגטאָן ווערט מיטגעטיילט, אַז פּרעזידענט הובער האָט אַריינגעטראָגען אין קאָנגרעס אַ פאָרשלאַג אָנצו-נעהמען מיטלען געגען דער שטייגענדער אַרבייטס-לאָזיגקייט.

די צאָהל פון די אַרבייטסלאָזע אין אַמעריקאַ ווערט איצט געשאַצט אויף 4 מיליאָן מאַן.

וואַ ש י נ ג ט אָ ן, 3 (אַ.ט.אַ.) אין אַמערי-קאַנער סענאַט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פאָרשלאַג צו בעשטימען 50 מיליאָן דאָלאַר. דער פאָרשלאַג שטיצט זיך אויף די בעריכטען פון אַמעריקאַנער פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, לויט וועלכע 22 פּראָצענט פון די אָרגאַניזירטע אַרביי-טער און 22 פּראָצענט פון די נישט-אָרגאַניזירטע פוי-אַרבייטער זענען אין פעברואַר געווען אַר-בייטסלאָז.

גע׳פּסל׳ט די סיים-וואַהלען אין גניעזנאַ

די סיים-וואַהלען אין לעמבערג בעשטעטיגט

וואַרשע, 3. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר-רעספּאָנדענט) דאָס העכסטע געריכט האָט היינט געפּסלט די סיים-וואַהלען אין גניעזנאַ. די ליסטע פון פּ.פּ.ס. איז דאָרט געפּסלט געוואָרען אַזוי אַז פּ.פּ.ס. האָט אַריינגעטראָגען אַן אַנדערע ליסטע, וועלכע האָט בעקומען דעם נומער 37. בעת די וואַהלען אָבער האָט די ליסטע 2 (פון פּ.פּ.ס.) בעקומען 26,305 שט. און די ליסטע 37 בלויז 20 שטימען. צוליב דאָזיגן בעשלוס פערלירען זייערע מאַנדאַטען די נ.פּ.ר. [illegible] פונים 18 טעל. אַ נ.ר., אַ פּיאַסטאָוויעץ און אַ כ.ד.

די אַלע איבעריגע פּראָטעסטען, וואָס זענען היינט בעטראַכט געוואָרען זענען אָפּגעוואָרפען גע-וואָרען. די וואַהלען אין לעמבערג-שטאָט זענען בעשטעטיגט געוואָרען. ווען עס איז בעקאַנט גע-וואָרען די ידיעה, אַז די וואַהלען אין גניעזנאַ זענען געפּסלט געוואָרען האָט רעפּ. קאָנאַנדראָוסקי (נ.ר.) פונקט רעפערירט אין דער סוב-קאָמיסיע זיין פאָרשלאַג וועגען די הנחות אין אומזאַץ-שטייער. זיינע פּאָליטישע געגנער האָבען זיך צוגעאיילט איהם צוצוטראָגען דעם אורטייל פון העכסטען גע-ריכט. רעפּ. לעוואַנדאָווסקי האָט אָבער ווייטער אַנטייל גענומען אין דער דעבאַטע.

בעקאַנטמאַכונג

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז עס האָט זיך געעפענט

אַ פאַבריק פון ווינער מעבעל א.פ.: „VIENPOL" אויף 5 זאַוואַדזקאַ 5

אין בעזיצט שטענדיג אויף לאַגער אַ רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע שטוהלען, פאָטעלען, פּאַטעליקעס, טאַבורעטקעס, טישלעך צו נרמאָפאָנען און ראַדיאָ און פערשידען אַנדער מעבעל, וואָס האָט אַ שייכות מיט געבויגען מעבעל-אויסאַרבייטונגען.

מיט אַכטונג

„VIENPOL", Zawadzka 5.

Dr. med.

Edward Reicher

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען

28 פּאָלודניאָווע 28

נעמט אָן פון 8—10 פרי און פון 12—2 נאָכמ.

און פון 7—8³⁰ אָוו. זונטאָג פון 9—2 נאָכמ.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3—4½ נאָכמ.

פּיטלינגע

פון דער לאַנגיעהריגער בעריהמטער מאַרקע

Nordia Hawe

צום פּרייז 3 זלאָטיס אַ קעסטעל, 14 שטיק

שטיינפעלד, זאַוואַדזקאַ 20, טעל. 186-23

און ביי ראַטקינסקי, קאַשטשעלנאַ 5

צו דער האָכצייט פון

פר״ל זאָשאַ פעסטענבערג

מיט ה׳ זיגמונט הענדעלעס

ווינשען מיר אַ הערצליכען מזל-טוב און אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.

אויך דעם ווערט ה׳ זיינוועל פעסטענבערג און פרוי ווינשען מיר זיי זאָלען האָבען פיל נחת פון זייערע קינדער.

לאָקאַטאָר פאַמיליע לאַבערשטיין

אַ האַרציגען פאָהר-געזונד

ווינשען מיר אונזער מיטאַרבייטער

שאָוליק איילזען

צו זיין אַברייזע נאָך קאַנאַדע.

דאָס פּערסאָנאַל פון דער פירמע

לעווין און אייזען

צוויי צימערן מיט אַ בעקוועמע אַיינגאַנג — מעגליך גלייך פון די טרעפּען) אַלס סוב-לאָקאַטאָר ווערט זאָפאָרט געזוכט. אָפערטען אונטער ״D.

די „חברה תהלים" דרעוונאָווסקאַ 11 בעט אַלע מיטגלידער צו קומען מיטוואָך ה׳ אדר (5 טען מערץ 1930) 10 פריה אין דער אייגענער חברה צו דער הזכרה נאָך אונזער פערשטאָרבענעם מיטגליד

נ״ע שלמה זלמן ניימאַן

אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען פּינקטליך און צאָהלרייך.

די גבאים.

קירזשנער-צעך אין לאָדז

אַכטונג, קירזשנער-מייסטער!

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז דער קירזשנער-צעך אין לאָדז איז דורך דער מאַכט בעשטעטיגט געוואָרען אונטער

(Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 468) 353 .5

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט קומט פאָר אין לאָקאַל פון הענדווערקער-קער-פעראיין, פּאָלודניאָווע 4, היינט, דינסטאַג, פּינקטליך 7 אָוונד

אַ וואַהל-פערזאַמלונג

מיטגלידער און נישט-מיטגלידער ווערען געבעטען צאָהלרייך צו ערשיינען.

רעגיסטרירען קען מען זיך פאַר דער פערזאַמלונג. די, וואָס וועלען זיך נישט רעגיסטרירען, וועלען נישט צוגעלאָזט ווערען צו דער ערעפענונג פון צעך, וועלכע קומט אין קורצען פאָר. די גרינדער פון צעך.

— מיטגלידער פון —

אַכטונג, פריזיער-מייסטער-צעך

אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 85.

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד איינצולאַדען אַלע מיטגלידער צו דער

אַלגעמיינער גענעראַל-פערזאַמלונג

וועלכע קומט פאַר מאָרגען, מיטוואָך, דעם 5. ד.ח. 8 אַ זייגער אָוונד אין אייגענעם לאָקאַל, מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) וואַהלען פון אַ צעך-סטאַרשי, 2) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1930 און 3) פרייע פאָרשלאָגען.

עס ווערט זעהר געבעטען פּינקטליך און צאָהלרייך צו ערשיינען.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

5364

פעראײניגטע יודישע קאנפערענץ אין אמעריקע

פאדערט פון דער פוילישער רעגירונג גלייכצושטעלן די יודען מיט די נישט-יודען

ניו-יארק, 3. (יט"א טעלעגראפיש) הײנט איז פארגעקומען א פעראײניגטע קאנפערענץ פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא און פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס. אויף דער קאנפערענץ איז בעטראכט געווארן די עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין פוילען.

צום סוף פון דער קאנפערענץ איז אנגענומען געווארן א רעזאלוציע אין וועלכער ס'ווערט אויסגעדריקט די געגנערשאפט פון די קאנפערענץ-בעטייליגטע געגען די עקאנאמיש-סאציאלע אונטערדריקונג, וואס די פוילישע רעגירונג מאכט צום שאדען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

אין א צווייטע רעזאלוציע ווערט געמאכט א פאדערונג צו דער פוילישער רעגירונג, אז זי זאל צוזאמענרופען א קאנפערענץ פון רעגירונגס-בעאמטע און פארשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג וועלכע זאלען בעטראכטען וואס פאר א מיטלען סיזאל דארפען אנגענומען ווערען כדי גלייכצושטעלען די יודישע מיטגלידער מיט די נישט-יודישע. אין דער ראטינגער קאנפערענץ זאל זיך אויך בעטייליגען א רעפרעזענטאנץ פון די אמעריקאנער יודען.

דעם בעריכט וועגען דער איצטיגער לאגע פון די יודען אין פוילען האט אפגעגעבען יוסף טענענבוים. ער האט אויסגעפיהרט אז א מיליאן פוילישע יודען ווענען אויסגעשטעלט אויף הונגער און טויט אלס רעזולטאט פון דער רעגירונגס-פאליטיק. דאס דרייפאכע פראגראם פון דער רעגירונג לגבי די יודען בעשטעהט אין 1) שווערע בעשטייערונג פון די פוילישע יודען, 2) פאקטישע ארויסשטויסען די יודען פון די רעגירונגס-בעשעפטיגונגען און קאאפעראטיווען און 3) אונטערשטיצונג לגבי אנשטאלטען, וואס ווענען געווענדעט געגען יודען.

ראבינער סטעפאן וויז האט געפאדערט, אז דער „רושאינט" זאל אפשטעלען זיין הילף פאר די פוילישע יודען, וואס בעהאנדלען זיי אלס שטיפקינדער. ער האט זיך בעזונדערס אפגעשטעלט אויף דער פאדערונג, אז דער. גרינבוים זאל זיין צווישען די מיטגלידער פון דער קאנפערענץ, וואס די פוילישע רעגירונג זאל צוזאמענרופען כדי צו לינדערען די יודישע נויט אין פוילען.

די קאנפערענץ האט אויסגעוועהלט א דעלעגאציע צום צוזאמענפאהר פון דעם 6 מיליאן דאלאר קאמפיין, וואס הויבט זיך אן דעם 8טען מערץ.

ניו-יארק, 3. (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער קאנפערענץ וועגען דער עמיגראציע-פאליטיק האט ארטור קאלאר, שילדערענדיג די טרויעריגע לאגע פון די יודען אין פוילען זיך אויסגעדריקט אז ס'איז זיי ערגער ווי אין רוסלאנד. דער שעף פון דער פוילישער געזאנדשאפט אין וואשינגטאן, מאראווסקי און אנד. האבען געלייקענט אז יודען אין פוילען ווערען פערפאלגט, אדער ליידען פון עקאנאמישען באיקאט.

דער רעדאקטאר פון דער פוילישער צייטונג אין ניו-יארק האט ערקלערט, אז דאס עלענד פון די יודען אין פוילען איז א פועל יוצא פונ'ם אומשטאנד, וואס די יודען זענען א שטעטישער עלעמענט.

געגרינדעט אנ'אפאזיציאנעלע אראבישע פארטיי אין א"י

וואס איז געגען בעשרענקען די יודישע עמיגראציע

ירושלים 3 (י.ט.א. טעלעגראפיש) ס'איז געגרינדעט געווארן א גרויסע אראבישע פארטיי וואס שטעהט אין אפאזיציע צו דער אראבישער עקזעקוטיווע. בראש פון דער פארטיי שטעהט האסאן סיקצע ביגאשאן. די נייע פארטיי איז נישט קיין געגנערין פון אימיגראציע קיין א"י. זי האלט, אז די עמיגראציע איז נוצליך פארן לאנד.

איהר הויפט-שטרעבונג איז, אז דער א"י מאנדאט זאל פערטייטשט ווערען אויף אנ'אמתן צווישען ענגלאנד מיט א"י.

ירושלים, 3 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די אראבישע דעלעגאציע, וועלכע האט געזאלט הײנט ארויספאהרען קיין לאנדאן האט איהר רייזע אפגעלעגט. אייניגע האלטען, אז די רייזע איז אפגעלעגט געווארן אויף א חודש. אנדערע — אז בכלל אויף א אונבעשטימטער צייט.

2 קאמוניסטישע טוער פערמשפט צום טויט

פאר מיסברויכ ן

מאסקווע, 3 (י.ט.א. טעלעגראפיש). משה לעווין און יעקב ראכלין, 2 אנפיהרער פון די קאאפעראטיווע קרעמען אין לוגאנסק זענען פערמשפט געווארן צום טויט דורך שיסען. זיי זענען בעשולדיגט געווארן אין פערקויפען סחורות פון קאאפעראטיוו צו פריוואטע סוחרים.

גוואלדיגע שרפה אין אמעריקא

דער היזק בעטרעפט 40 מיליאן זלאטעס — 9 מענשען פערוואונדעט

ניו-יארק, 3. (ספ. טעל.) אין פארט נײַ-ארלעאן איז געקומען אויסגעבראכען א שרפה, בעת וועלכער סיגנען פערניכטעט געווארן דער בוים-וואהל-לאגער, דער פארט און א דאמפער מיט א אויפמאסונג פון 5,000 טאן.

סיגנען פערברענט געווארן 40,000 פאלענס בוימוואהל, 100,000 פאלען זענען בעשעדיגט געווארן. 9 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט געווארן. דער הזק בעטרעפט ביז 40 מיליאן זלאטעס.

גהאנדי שטעלט אנ'אולטימאטום ענגלאנד

אינדיעז זאל ערקלערט ווערען פאר אנ'ענגלישער דאמיניע

לאנדאן, 3. (א. ט. ע.) „דייל טעלעגראף" מעלדעט אז גהאנדי האט דעם פערגאנגענעם שבת צוגעשיקט צום וויצע קעניג פון אינדיען אנ'אולטימאטום אין פערלויף פון 8 טאג אויסצופיהרען די בעשלוסען פון נאציאנאלען קאנגרעס. אויב דער אולטימאטום זאל אפגעווארפען ווערען, זעט גהאנדי רעצידירען וואס פאר א קאמפס-מיטלען סיזאלען אנגעווענדעט ווערען כדי צו צווינגען דעם וויצע קעניג די פאדערונג אויסצופיהרען סיקומען אין בעטראכט: שטייערשטרייק, באיקאט פון די ענגלישע בעאמטע, און א יידערשטאנד פון דער בעפעלקערונג.

אין רעלפי איז געשאפען געווארן א קאמיטע פון 29 פיהרער פון די הינדוסישע פארטייען, וועלכע האט זיך פערבויטען פערבריטערען בי פאליטישע אוטאנאמיע פון אינדיען און אנערקענען אינדיען פאר א דאמיניע. די בעראטונגען וועלען וואהרשיינליך פערברייטערט ווערען און וועלען ערקלערט ווערען אלס אלגעמיינע קאנפערענץ פון די פארטייען אין אינדיען.

נײַער יודישער ראיאן אין אוקראינע

מאסקווא, 3. (יט"א טעלעגראפיש) לויט א בעשלוס פון „ווציק", אין אוקראינא איז אויסגעטיילט געווארן א נײַער יודישער ראיאן, דאס איז דער דריטער יודישער ראיאן לויט דער רייה. דער נײַער ראיאן נעהמט ארום דעם קריוואראגער קרייז מיט א רייה יודישע קאלאניעס פון „אגראדזשאינט", דער הויפט-פונקט פון ראיאן וועט זיין אינגולעטש.

סטאלין פעראָרדענט אנצווענדען מילדערע מיטלען

ביים דורכפיהרען די קאלעקטיוויזאציע פון די פויערישע ווירטשאפטען

מאסקווע, 3. (ספ. טעל.) נעכטען איז פעראָפענטליכט געווארן א פרישע פעראָרדנונג פון סטאלין אין וועלכער ס'ווערט פארגעשריבען אנצוווענדען מילדערע מיטלען בנוגע די פויערים, וואס ווילען נישט קאלעקטיוויזירען זייערע ווירטשאפטען.

אין דער פעראָרדנונג ווערט אויפמערקזאם געמאכט, אז די קאמוניסטישע בעאמטע האבען צו עקספרעס גענומען איינפיהרען די נייע ארדנונג און אז די קאלעקטיוויזאציע שאפט א געפאהר פאר די סאוויעטען, ווייל דער טעראר וואס ווערט דערביי אנגעווענדעט פערגרעסערט די רייהען פון די סאוויעטישע שונאים. די פעראָרדנונג רעקאמענדירט אנצופיהרען א ברייטע אויפקלערונגס-ארבייט צווישען די פויערים.

מורא'דיגער שטורם אין פראנקרייך

פערפלייצט א רייה שטעט. — איבערגעריסען די קאמוניקאציע. — פאבריקען און עלעקטראווניע נישט טעטיג

פאריז, 3 (ספ. טעל.) זייט 48 שעה הערשט א געוואלדיגער שטורם איבער דרום-פראנקרייך. א שלאקס-רעגען האט פערגאסען א רייה שטעט און אנגעמאכט גרויסע שאדענס. דאס שטעטעל בעזיר איז כמעט איינגאנצען אונטער'ן וואסער. פיל הייזער זענען בעשעדיגט; דער שטורם האט צובראכען די דעכער; די גאסען-קאמוניקאציע איז בעשעדיגט. די פאבריקען און עלעקטראווניע האבען זיך געמוזט אפשטעלען. דער שטורם האט אויך פערניכטעט עטליכע בריקען און אזוי ארום איז די קאמוניקאציע איבערגעריסען געווארן. אין דער אומגעגנד פון קארקאסאן האט דאס וואסער אפגעשווענקט די אייזענבאהן-וועלען און די קאמוניקאציע איז זעהר בעשווערט. אין פיל ערטער איז איבערגעריסען געווארן די טעלעגראפישע און טעלעפאנישע קאמוניקאציע. זייט 1907 י. איז דא נישט פארגעקומען קיין ענליכע קאטאסטראפע.

וועט זיין 5 מאל גרעסער ווי די איצטיגע פראדוקציע פון די פעראייניגטע שטאטען.

די לאנדווירטשאפטס-פראדוקציע וועט בעטרעפען 130 מיליארד רובל. די גאנצע פראדוקציע וועט עלעקטריפיצירט ווערען. טראקטארען וועלען בענוצט ווערען 3 מיט א האלבען מיליאן אין אויטאס — 30 מיליאן.

לויט דעם ראזיגער פלאן וועט בעשטעטיגט ווערען, וועלען די מלוכהשע פערלאגען ארויסגעבען א מיליאן אנטיגעציע בראשורען אין פערשידענע שפראכען.

5 קאמוניסטקעס ענטלאפען פון דער קאוונער טורמע

קאוונא, 3 (ספ. טעל.) פון דער הגעז...מע זענען ענטלאפען 5 קאמוניסטקעס, וואס זענען געווען פעראורטיילט אויף לאנגיעהריגער תפיסה, צווישען זיי א טאכטער פונ'ם הויז-בעזיצער הארפס, וועלכע איז געווען פערמשפט צו טויט.

די קאמוניסטקעס זענען ענטלאפען פון טורמע דורך אנ'אונטערגראבען. די שפורען פון די ענטלאפענע פיהרען צו דער לעטישער גרעניץ.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס אין ניו-יארק

ניו-יארק, 3. (ספ. טעל.) דא זענען פארגעקומען קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס, בעת וועלכע ס'איז געקומען צו שארפע צוזאמענשטויסען און געשלעגען צווישען פערשידענע גרופירונגען פון די קאמוניסטען גופא. פאליציי האט אינטערווענירט און געברויכט קליינע שטעקענס.

פיל פערזאן זענען ארעסטירט געווארן. בײַ פיל פון די ארעסטירטע האט מען געפונען רעוואלווערן, וועלכע איז געווען צוגעגרייט ... ווען זיך פאר ... דער דאנערשטאגדיגער דעמאנסטראציע.

אינטערנאציאנאלע הילף-אקציע פאר די הונגערנדע כינעזער

גענף, 3 (ספ. טעל.) דער צענטראל-קאמיטעט פון דער שווייצערישער סאציאליסטישער פארטיי האט זיך געווענדעט צום אויספיהרונגס-קאמיטעט פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל מיט א ביטע, אז ער זאל ווירקען אויף דער פעלקער-ליגע, כדי זי זאל ארגאניזירען אנ'אינטערנאציאנאלע אקציע צו העלפען די הונגערנדע כינעזער.

— Dr. —
H. Spira-Bornsteinowa
Łódź, Cegielniana 4, tel. 13490
ספעציאליסט:
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
נעהמט אן טעגליך פון 3 ביז 7 נאכמיטאג.

נײַער 15-יעהריגער ווירטשאפטס-פלאן פון די סאוויעטען

ריגא, 3. (ספ. טעל.) „פראוודא" טיילט מיט אז די סאוויעטישע רעגירונג איז צוגעטראטען אויסצוארבייטען א נײַעם ווירטשאפטס-פלאן אויף 15 יאהר. דער ראזיגער „גענעראל-פלאן" זעהט פאר, אז אין 15 יאהר ארום וועט די אלגעמיינע פראדוקציע פון די סאוויעטען שטייגען אויף 25 מאל און

אנגענומען די עמיגראציע-קוואטע אין דרום-אפריקא

קאפשטאט, 3. (יט"א טעלעגראפיש) דער פארלאמענט האט הײנט אנגענומען דעם קוואטע-געזעץ אין דער 3. לעזונג, אזוי ארום איז דרום-אפריקא געשלאסען געווארן פאר עמיגראציע.

יאהאנעסבורג, 3. (יט"א טעלעגראפיש) דער סעקרעטאר פון דרום-אפריקאנישען יודישען קהלות האט ערקלערט ... קארטער האט פארגעשלאגען, אז דער טאג פון 1. מאי, ווען דער נײַער קוואטע געזעץ וועט ... אין קראפט זאל פראקלאמירט ווערען אין דרום אפריקא אלס טרויער-טאג.

ערד-ציטערניש אין קאליפארניען

לאנדאן, 3. (א. ט. ע.) אין דרום קאליפארניען האט זיך נעכטען געלאזט פיהלען א ערד-ציטערניש. אין פערלויף פון א שעה האט מען גע... פיהלט 22 ערד-אויפטרייסלונגען. סיזענען דא פערלוסטען. דער שאדען בעטרעפט 1 מיליאן דאלאר.

לאָדז 4 מערץ 1930

„נײַער פאָלקסבלאַט“

לאָדז 4 מערץ 1930

דער טראַגיזם פון דער שטײַער־פראַגע

—:8:—

דאָס שטײַער־פּראָבלעם אין פּוילען וועט נישט געלעזט ווערן דורך פערזאַמלונגען און שטרײַקן. עס קענען נאָך אָפּגעהאַלטען ווערן 100 מאַסען־פערזאַמלונגען, עס קענען נאָך הונדערטער רעזאָלוציעס בעשלאָסען און אָנגענומען ווערן עס קאָנען בעשלאָסען ווערן הונדערטער שטרײַקן פון האַנדווערקער און סוחרים, אָבער געזעצן בעשטימט און בעזײַטיגט — דער סײַם און נישט די בעפעלקערונג און פערזאַמלונגען. מאַקי ווענען דאָזיגען סײַם האַנדעלט זיך.

אין סײַם האָבען אַ מעהרהייט די פּויערים. פּוילען איז אַ שטאַרק לאַנד, ווײַל 3 פערטעל פון דער בעפעלקערונג זענען לאַנדווירטען. דער שכל הישר דיקטירט, אַז 1 פערטעל פון דער בעפעלקערונג קאָן נישט אויסהאַלטען 3 פערטעל, אַז 25 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג קאָן נישט מיט זײַנע שטײַערן אויסהאַלטען אַ שטאַט פון מיליאָנען בעאַמטע, מיליטער, פּאָליציי א. אַ. וו.

די פּויערים צאָהלען נישט און וועלען נישט צאָהלען קײַן שטײַער. קײַן אײנציגע פּראָטעסט־פערזאַמלונג און אפילו די שענסטע רעדעס, וואָס ווערן געהאַלטען אויף די דאָזיגע פערזאַמלונגען און אויך קײַן שטרײַקען, וועלען נישט בעוועגען די פּויערישע דעפּוטאַטען אין סײַם, אַז זיי זאָלען בעשליסען אָפּצונעהמען די שטײַער־לאַסט אפילו טײלווײַז פון די פּלייצעס פון אויסגעמוטשעטען סוחר'טום און האַנדווערקערטום און זי אַריבער־טראָגען אויף די פּלייצעס פון די פּויערים. עס קענען אין דער דאָזיגער פראַגע גאַרנישט העלפען, נישט דער שטײַער־אינספּעקטאָר, נישט דער פּרע־זעס פון דער איזבאַ סקאַרבאָוואַ און אפילו נישט דער פינאַנץ־מיניסטער אַליין. דער פינאַנץ־מיניס־טער ווייסט, אַז אויף גרונד פון בודזשעט דאַרף ער האָבען אַזויפיל און אַזויפיל מיליאָנען זלאָטיס צו דיספּאָזיציע. ער נעמט זיי פון דאָרט פון וואַ־נען ער מעג ווי לויט'ן געזעץ נעהמען.

דאָס געזעץ מאַכט דער סײַם און דער סײַם וואַרפט אַרויף די גאַנצע שטײַער־לאַסט אויף דער שטאָדטישער בעפעלקערונג, שיצענדיג דאָס דאָרף און זײַנע אײַנוואוינער, אַז זיי זאָלען חס וחלילה זיך נישט האָבען אַ חלק אין די דאָזיגע שווערע לאַסטען.

אָט דאָס איז דער ריינער אמת און עס זע־נען נישט פאַראַן קײַן אײנציגע פערבעסערונגס־מעגליכקייטען.

אויב מיר וועלען נאָך צו דעם אַלעם צוגע־בען, אַז גאַנץ אַנדערש ווערט געווירטשאַפטעט און בעדזשעטירט אין אַ מלוכה־ווירטשאַפט ווי אין אַ פּריוואַטער ווירטשאַפט, בשעת אַ פּריוואַט־מענש, אַ סוחר אָדער פאַבריקאַנט בערעכענט קודם זײַנע הכנסות און אין דער מאָס קאַלקולירט ער זײַנע הוצאות, ווײַל פרי אויסצוגעבען געלד מוז מען עס קודם כל האָבען, ווערט דער בודזשעט פון יעדער מלוכה, אויך פון דער פּוילישער אויף אַזאַ מין אוי־פן בעשטימט, אַז קודם כל ווערט בערעכענט וויפיל עס זענען דאָ הוצאות און דערנאָך וועהלט מען ערשט בעשטימט די הכנסות, פון וועלכע די אַלע הוצאות דאַרפען געדעקט ווערן. אַזוי איז שוין לייכט צו פערשטעהן די טראַגעדיע פון דער גאַנצער פראַגע.

דער סײַם מיט זײַן פּויערישער מעהרהייט ווייסט אָפּט נאָר אויף דער שטאָט, אויפ'ן האַנדעל און איבערהויפּט אויף די ווערט אַרויפגעוואָר־פען די גאַנצע משא.

אפילו דער געוועזענער פינאַנץ־מיניסטער, וואָס זאָל זײַן ווי אָפּגעסטען גענייגט פאַר דער שטאָ־טישער בעפעלקערונג קאָן אויך גאָרנישט העלפען. מיר געדענקען דאָך אַלע, אַז דער געוועזענער פי־נאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש האָט זיך בעמיהט אין יאָהר 1928 געשטעלט פאַר'ן סײַם מיט 2 גאַנצע איינס האָט ער געהאַלטען אין איין האַנד און האָט בעוויזען אין דער צווייטער האַנד. ער האָט דע־מאָלט ערקלערט די בריטקײַט צו פערלייכטערן דעם אומגליק־שטײַער גאַנץ פאַרשטענדיג, אויב דער סײַם וועט איהם בעשליסען 2 שטײַער־גאַנץ־פּראָ־עקטען, וועלכע זאָלען גאָר לייכט און דעליקאַט אַ ביסעל בעלאַסטען די פּויערים.

וואָס איז געשעהען? די פּויערישע סײַם־מעהרהייט האָט תיכף די דאָזיגע 2 גאַנץ־פּראָ־יעקטען אָפּגעוואָרפען און דער מיניסטער האָט אַזוי אַרום רעזיגנירט פון דער גלייכבערעכטיגקייט צו באַהאַנדלען דאָס געזעץ וועגען אומגליק־שטײַ־ער.

אָט דאָס איז אַן אומגליקליכער בײַשפּיל פאַר דער ריכטיגקייט פון אונזערע בעהויפּטונג. דאָס איז די ריינער שרעקליכער און טראַגישער אמת.

ל. פּ.

פערלײַכטערונגען פאַר אימיגראַנטען קײַן דרום־אַפריקע

ווי אַזוי לעבט זיך די דרום־אַפריקאַנישע יודען

קאַפּשטאַט, 3 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אַ דאַנק די ענערגישע בעמיהונגען פון דער אַסאָ־ציע, בראָש מיט גענעראַל סמיט זענען געמאַכט געוואָרען געוויסע פערלײַכטערונגען אין דער קוואָטע פאַר אימיגראַנטען קײַן דרום־אַפריקאַ.

אין פערלויף פון די נאָהענטסטע 3 יאָהר וועלען אויסער דער קוואָטע קענען אַרײַנקומען קײַן דרום־אַפריקאַ די פרויען און קינדער פון דרום־אַפריקאַנישע בירגער.

בערלין, (י.ט.אַ.) דער קוראַטאָר פון בע־קאַנטען ראַבינער־סעמינאַר און אַקטיווער טוער אין פיל הומאַניטאַרע און יודיש־פּאָליטישע אָרגאַ־ניזאַציעס הרב ד"ר מאיר הילדעסהיימער, וועלכער איז צוריקגעקומען פון אַ שטודיען־רייזע קײַן דרום־אַפריקאַ, וואו ער האָט פערבראַכט 3/4 יאָהר, האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן י.ט.אַ.־פאָרשטעהער איבערגעגעבען פאָלגענדע אינטערעסאַנטע איינ־צעלהייטען וועגען לעבען פון דאָרטיגען יודישען ישוב.

דרום־אַפריקע, וואָס איז אַזוי גרויס ווי גאַנץ מיטעל־ און מערב אייראָפּאַ מיט אַ בעפעלקערונג פון 120 מיליאָן מענשען, צעהלט נישט מעהר ווי 1 און דריי־פערטעל מיליאָן ווייסע, אין דער צאָהל 72,000 יודען. 90 פּראָצ. פון די דאָרטיגע יודען שטאַמען פון ליטע און האָבען זיך דאָרט בעזעצט אין משך פון די לעצטע 30–40 יאָהר. ווי עס אַנערקענען אַפילו די פיהרענדע פּאָליטישע פערזענליכקייטען, האָט דער יודישער ישוב גע־שפּילט אַ וויכטיגע ראָל אין דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון לאַנד. ספּעציעל פיל האָבען די יודען מיטגעווירקט דער אַרײַנציהונג פון מיליאָנען נעגערס אין ווירטשאַפטליכען לעבען און אין דער העכערונג פון זייער לעבענס־ניוואָ. דאָס גלייכגט די יודען צוליב זייער גרעסערער פּאָראָורטיילס־לאָזיגקייט און דער איינגעבוירענער שפּראַך־צופּאַסונגס־פעהיגקייט.

כמעט אַלע יודען זענען ווירטשאַפטליך זעלבסטשטענדיג. יודישע בעאַמטע זענען נישט בנמצא. אין דער לאַנדווירטשאַפט זענען אויסער די צוויי בעריהמטע גרויס־פאַרמער — דער מאַיס־קעניג לאַצארוס און דעם קאַרטאָפעל־קעניג לוריע — פערהאַן ווייניג יודען.

אַריבערגעהענדיג צום געזעלשאַפטליכען און קולטור־לעבען פון דרום־אַפריקאַנישען יודענטום, האָט ד"ר הילדעסהיימער ערקלערט צו. אַנדערן:

קײַן קהלות אין אייראָפּעאישען זין פון וואָרט זענען אין דרום־אַפריקע נישטאָ, דאַגעגען זענען פערהאַן לויט'ן אַמעריקאַנישען מוסטער פּריוואַטע סינאַגאָגען פעראײַנען מיט'ן „באָרד אָף דעפּיוטיס“ בראָש. כמעט יעדער ישוב בעזיצט אַן אײַגענע, אָפטמאָל אַרכיטעקטאָניש שעהן געבויטע שוהל, אַ לערער, אַ חזן, אַ שוחט און תלמוד־תורה, ווי אויך אַ „דזשואיש צענטער“ און אַ „יונג־ישראל־פעראײן“. די יודישע למודים לערנט מען אָבער מעהרסטענס נאָר ביז בר־מצוה. די יודישע יוגענד בעקומט ערציהונג אין די אָרטיגע מיטעל־שולען און וואַקסט אין אַ גײַסט, וואָס איז פרעמד די יודישע טראַדיציעס.

שבת און ימים־טובים ווערען נישט אָפּגעהיט, דערצו דאַרף נאָך גענומען ווערן אין אַכט דער אַלגעמיינער, נידעריגער קולטור־מצב, וואָס ווערט פעראורזאַכט דורך דעם אויסערסט דינעם שיכט פון די ווײַסע, די קלימאַטישע בעדינגונגען און די ראַסען־געגענזאַצען און פאָראורטיילען. עס הערשט אין אַלגעמיין אַ קאַסטען־גײַסט, וואָס בעגינסטיגט דעם געזעלשאַפטליכען אַנטיסעמיטיזם און פיהרט צו דער געזעלשאַפטליכער און גײַסטיגער איזאָלי־רונג פון די יודען.

אויף דער פראַגע וועגען דער השפּעה פון ציוניזם אין לעבען פון דרום־אַפריקאַנישען יודענ־טום האָט דר. הילדעסהיימער, וועלכער געהערט אַליין צום אָרטאָדאָקסישען לאַגער, ערקלערט, אַז די ציוניסטישע בעוועגונג איז היינט כמעט די איינ־ציגע בריק, וואָס פעראײניגט די דאָרטיגע יודען מיט'ן יודישען כלל און שפּילט אַ וויכטיגע קולטו־רעלע בעדייטונג אין דאָרטיגען לעבען.

אויף דער פראַגע וועגען געזעלשאַפטליכען אונטערשלאַג פון די לעצטע בעשלוסען פון דרום־אַפריקאַנישען פּאַרלאַמענט וועגען אײַנפיהרען אַן אײַנוואַנדערונגס־קוואָטע פאַר די מזרח־אייראָפּעאי־שע לענדער, האָט דר. הילדעסהיימער בעטאָנט:

פון איין זײַט האָבען די יודען דורך איהר פּאַרט א. ד. גל. בעהויבען די סאָציאַלע בעדײַטונג־שען פון די נעגער, וואָס עס האָט אַרויסגערופען אַן אַנציזאָרידענהייט געגען זיי מצד די בורען, וועלכע שטרעבען אײַנצוהאַלטען די שקלאַפערײַ אין דעם נידעריגען ניוואָ פון די טונקעל־הויטיגע. פון דער צווייטער זײַט זענען די קינדער־רייכע בו־רען בכלל געגען אַן אײַנוואַנדערונג, וואָס וועט פערשמעלערן די זידלונגס־מעגליכקייטען פאַר זייע־רע קינדער. די בעגרענצונג פון דער אײַנוואַנדע־רונג שטעלט אָב דעם מענשען־צופלוס פון יודישע עלעמענטען און דראָהט צו פערטיפען די גײַסטיגע איזאָלאַציע און אָבגעריסענקייט פון דרום אַפרי־קאַנישען יודענטום.

גאָר טראַגיש זענען אָבער די פאָלגען פון דער בעגרענצונג פאַר'ן ליטווישען יודענטום, וואָס האָט אין דער אויסוואַנדערונג קײַן דרום אַפריקאַ געזעהען די וויכטיגסטע רעטונגס־מעגליכקייט.

יעדענפאַלס דאַרף מען נאָך דאָרט ערוואַר־טען גרויסע שפּאַנונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נעגער־פּראָבלעם, וואָס פאָדערט דרינגענד אַ לע־זונג און וועלען נישט איינמאָל זיך אָפּרופען אויף די יודישע פּלייצעס.

ווי אַזוי האָט אחד־העם פערבראַכט זײַנע לעצטע יאָהרען אין תל־אביב

מען איך דערמאָהן פון אחד־העמ'ען — נעהמ איך פאָרזיך אָט יענע גאַס אין תל־אביב, וואָס הייסט אויף זײַן נאָמען און וואו ער האָט געוואוינט די לעצטע יאָהרען פון זײַן לעבען, געפינט דער גאַנ־צער נאָמען געפינט זיך זײַן וואוינונג, אַ נידעריגע הויז, וואָס איז אַ אײַנגעטאָקט אין גרינס, פאַר דעם הויז איז אויף דער ברייט פון דער גאַס געהאַנגען אַן־אײַנוערנע קייט, וואָס פלעגט אָפּשליסען די גאַס פאַר יעדער בעוועגונג נאָך די מיטאָגשעהן וועגן דער האַלב־קראַנקער אחד־העם פלעגט שלאָפען.

יעדען פרימאָרגען האָט מען געקענט זעהן ווי אחד־העם שפּרייזט מיט לאַנגזאַמע טריט נעבען זײַן הויז און זײַן פּנים איז געווען בעוואַקסען מיט אַ מין אומעט. כמעט נאָך קיינמאָל האָט אויף מיר נישט געווירקט און געמאַכט אַן־אײַנמעטיגען אײַנדרוק אַ פּנים פון אַ מענשען, ווי דאָס פּנים פון דעם אַלטען קראַנקער אחד־העם, קוקענדיג אויף איהם האָט מען געקענט זעהן, ווי עפּעס אַ פייערל ברענט אין זײַנע אויגען און אַז דאָס פייערעל האָט זיך פון טאָג צו טאָג אַלץ מעהר אויסגעלאָשען, ביז עס איז פאַר 3 יאָהר צוריק אינגאַנצען אויסגע־לאָשען געוואָרען.

אַ מערקווירדיגען אײַנדרוק געמאַכט אויף, האָט אויף מיר געמאַכט אחד־העמ'ס צימער פער־טראַכט פון שטאָטגאָרטען „שדרות רויטשילד“, אַר־ום איהם אַזוי געווען פיל ליכט, נאָר ער אַליין האָט אָנגעהויבען אונטערצוגעהן און האָט איהם אַן זײַנע לעצטע יאָהרען פערשאַפט פיל קלעמעניש, ער האָט נישט געוואָלט אײַנשטימען מיט דער פיטערער ווירקליכקייט; ער האָט נישט געקענט טראָגן די ווירטשאַפטליכען און ער האָט ער האָט געזעלשאַפטליכען אַן זײַן בערהמטע נשמה האָט אויך אויף דער עלטער געמאַכט אַן־אויסדרוק, און דעריבער פלעגט ער — ווען דאָס איז איהם אָנגעקומען שווערליך — מיט אַ בעזונדערען פערגעניגען קומען צו יעדער פערזאַמלונג און צוליב דער סיבה איז ער מעהן געקומען יערען אַנגעהערפּערה אַרײַנצו־כומען אין דער גימנאַזיע און טרינקען טיי צוזאַמען מיט אַלע לעהרער, ער האָט אַזוי איהם געוואָלט צו פערטרייבען פון זיך די אײַנזאַמקייט און זיך עפּעס אין אַ געזעלשאַפט.

אָבער די אַלע מיטלען האָבען קוים וואָס געהאָלפען און נאָך דער אַרבעט און טרויער זענען געווען צוזאַמען שטאַרק אויף זײַן פּנים און זײַנע שמועסען, און וועלכע עס פלעגט זיך דערמאָנען פון אַמאָל אויך אַפּיטעל האַמאָר, און שטאַרק קענטיג געווען אַט דער צער פון אַ מענשען, וואָס האָט אַרויפגעלעגט זײַן שטעמפּעל אויף לעבענס־שטאָב פון אַ גאַנצער תקופה, און ענדליך שפּעט אָן,

און זיי זײַנען האָט אַנגעהויבען אונטערצוגעהן און אַז ער מאַן איפּע „געוואָלד אַראָפּגעהן פון דער לעבענס־סצענע, און ווען? אין דער צײַט, מען אַ סך פון זײַנע חלומות האָבען אָנגעהויבען פערווירק־ליכט צו ווערען.

אחד־העם איז געוואוינט געווען טעגליך צו שפּאַצירען אויף די תל־אביבער גאַסען. מערער־סטענטייל פלעגט ער שפּאַצירען אין דער חברותא פון ב. ב. ראַווניצקי. אָבער בעת יענער פלעגט גראָד זײַן פערנומען, פלעגט ער נעהמען שפּאַצירען מיט יערען, וועמען ער פלעגט נאָר טרעפען פון זײַנע בעקאַנטע, „אַ בעזונדער פערגעניגען איז געווען צו שפּאַצירען מיט אחד־העמ'ען אין די תל־אביבער גאַסען און זיך צוהערען צו זײַנע שמועסען, פון וועל־כע עס פלעגט זיך שטענדיג אָנטפּלעקען די ליבע אײַנפאַכקייט, וואָס זאָגט עדות אויף אַ מאָראַלישער שטאַרקער און האַרמאָנישער פערזענליכקייט, אַ אָנהויב פלעגט ער שמועסען עטוואָס מאָנאָטאָן, אָבער נאָכדעם, ווען ער איז שוין אַרײַן אין שמועס, פלעגט ער צוציהען דעם מיטשמועסער ענדגילטיג זיך גוט אײַנצוהערען אין יעדען וואָרט פון שמועס.

פון די שמועסען, דער עיקר, פון דאָ און ענגל־כע ער פלעגט דערציילען אונז עפּעס יענעם זײַנע קאָנטראָר־יאָהרען, און געווען צו וועהען, און זײַן מאַלאָנג האָט זיך ענטוויקעלט פון זיך אַליין און שוין אויסערליכער ווירקונג. געקומען און סקיצירט און איינעם פון די הסידישע געגנענדען און רוסלאַנד האָט ער בעקומען אַ שמועס מאָדערניע נעלע הסידישע ווערצעהלונג, זײַן פאָטער, וואָס האָט געשטאַמט פון זעהר אַ מיוחסדיגער משפּחה, פון דער מאַמע הסידישער אַריסטאָקראַטיע, האָט איהם אין זײַנע קינדער־יאָהרען נישט געלאָזען לערנען אפילו די אַלף־בית, אפילו קודם וואָלט האָט עס בעטשעפּען האָט ער איהם נישט געלאָזען, ווײַל ער האָט אַליין געהאַט פון צדיקים מזל, אַז אַזעל־כע אותיות זענען טמא און אומען.

אָבער דעם פאַקטום שטעהט דאָס גאָר נישט געהאָלפען און נאָך יונגעליווין פלעגט אחד־העם זיך צו פאַרשען אַלע רעליגיעזע געבעטען, און עס האָט זיך איהם דערוועקט אַ קריטיש־אַנאַליטישער גײַסט, וואָס האָט ביסלעכווײַז צעשטערט זײַן טראַדיציאָנעלע עלעט־אַנשויאונג.

אײַנמאָל אין אַ שמועס האָט אחד־העם דער־צעהלט וועגען אַן אינטערעסאַנטער בעגעגעניש, וואָס ער האָט געהאַט אין זײַנע יונגע יאָהרען מיט דעם בעריהמטען העברעאישען שרײַבער א. ב. גאָט־לאָבער, איהם האָט זיך דערמאָלט פערוואָלט זעהן די פאַרשטעהער משכילים מיט דעם אַלטען גאָט־

לאָבער, ווי באַגריסען זײַן הויפּטמיטאַרבעטער „הפּוקר־אור“. און לאָבער בראָש, וואָס האָט געוואוינט דאָרט און אַר וואַרשע האָט אחד־העם קײַן שום בעקאַנטע נישט געהאַט אויסער דעם מוכר ספרים אליעזר שפּירא, בײַ וועמען ער פלעגט צײַטענווײַז קויפען ספרים, קומענדיג אין וואַרשע איז ער, פערשטעהט זיך, אַרויף צו דעם דאָזיגען מוכר ספרים, ער האָט איהם פערטרויען צו קומען אין אַזעלכער און בײַ איהם האָט ער, צו זײַן דערשטוינונג געטראָפען אַלע פער־קאַנטע וואַרשעווער משכילים, וואָס האָבען, פער־שטעהט זיך געקוקט אויף דעם בחור'ל פון דער־פּראָווינץ פון אויבען אַראָפּ.

דעם אָנדענק האָט אחד־העם אָפּגעמאַכט מיט שפּירא'ן, אַז צוזאַמענעמען וועט ער איהם צופיהרען אין דער רעדאַקציע „הפּוקר אור“ כדי צו זעהן גאָט־לאָבער'ן, כך הוה, צוזאַמענגעגאַנגען איז ער טאַקע אויך צום אַלטען גאָטלאָבער, וועלכער האָט געוואוינט אויפ'ן העכסטען שטאָק און יעדער ער איז אַרויף צו איהם האָט ער געמוזט דורכגעהן גאָר אַ סך טרעפּ, ענד־ליך איז ער אַרײַנגעקומען אין אַ קליינעם און פינ־סטערען צימערל, וואָס אויסער אַ צובראָכענעם טיש, אַ שטוהל און אַ בעט איז קײַן אַנדערע מעבעל דאָרטען נישט געווען.

זײַן שמועס מיט גאָטלאָבער'ן האָט שוין אחד־העם נישט בעפרידיגט נאָכצוערצעהלען. אָבער דער אַלטער האָט מיט זײַן שטענדיגען פּרצוף פּנים גע־מאַכט אויף איהם אַ טיפען אײַנדרוק, אחד־העם האָט לכתחילה געקוקט פון אַלע זײַטען און געזוכט וואו עס איז די רעדאַקציע פון „הפּוקר אור“, און ווען ער האָט נישט געפונען האָט ער זיך נישט געקענט אײַנהאַלטען און האָט וועגען דער געדרענג דעם אַלטען אַליין. גאָטלאָבער האָט איהם מיט אַ ביטערער איראָניע געענטפערט: „אָ, דאָס איז די רעדאַקציע!“ אחד־העם איז זעהר פערוואונדערט געוואָרען דערפון דאָס, ווײַל אין זײַן פאַנטאַזיע האָט ער געזעהן די רעדאַקציע עפּעס גאָר אַנדערש זיך פאָרגעשטעלט.

גאָטלאָבער האָט גראָד דעמאָלט געדרוקט אין המשכים זײַנע זכרונות אין „הפּוקר אור“ ע. ע. דעם האָט איהם אחד־העם געפרעגט, פאַר וואָס ער דערצעהלט נאָר וועגען אַנדערע און גאָרנישט וועגען זײַנע אײַגענע לעבענס־געשיכטע, דערויף האָט איהם דער אַלטער גאָטלאָבער געענטפערט: אין מײַן פערפאַרסט־שטאַט איז אײנמאָל אַ מאָל געווען אַ פּרוי אויף טיפּוס און זי האָט ער פיל געלערנט פון איהר, און אַלץ וואָס איך שכנעט

(שלוס ווײַטער זײַט 7־טע זײַט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

4 דינסטאג — ד אדר תר"צ

מערץ
זון-אויפגאנג 6.21
זון-אונטערגאנג 5.17

א'נטערעסאנטער אורטייל פון העכסטען-געריכט
וועגען א האנדעלס-טראנזאקציע

(2) דאס העכסטע אדמיניסטראטיווע געריכט האט אויף דער לעצטער סעסיע ארויסגעגעבען א זעהר אינטערעסאנטען אורטייל וועגען א האנדעלס-טראנזאקציע.

איינער פון די לאדזשער סוחרים האט גענומען א גרעסערע פארטיע סחורה ביי א פאבריקאנט אויף אן אפענעם רעכנונג. אין עטליכע וואכען ארום, האט זיך דער סוחר ארומגעזעהן, אז ער וועט נישט האבען קיין געלד צו בעצאהלען פאר דער סחורה און אויך, אז ער וועט נישט פארהאבען קיין אויסזיכטען די סחורה צו פערקויפען. דער סוחר האט צוליב דעם די סחורה דעם פאבריקאנט צוריקגעשיקט.

די פינאנץ-מאכט האט די דאזיגע טראנזאקציע אויסגעטייטשט אויף דעם אופן, אז דאס איז א גאנץ נייער אפמאך און דארף בעשטייערט ווערען אלס אומזאץ-טראנזאקציע.

דער סוחר האט אנגעגעבען א רעקורס אין העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל.

דאס געריכט האט דעם ענין בעהאנדעלט און אנגענומען די שטעלונג פון פינאנץ-אמט ד. ה. בעשטייערט די טראנזאקציע מיט אומזאץ-שטייער.

איינקאסירט מיט א מעסער אין האנד

אין דארף פיאראנובעק (לאדזשער קרייז) איז נעכטען פארגעקומען פאלגענדער בלוטיגער פארפאל.

דער דארטיגער אינהאבער פון א ציגעלניע יאן גראטשיק איז געווען שולדיג זיינעם א פוהרמאן פאר איבערפיהרען ציגעל, 200 זל. צוליב דער שלעכטער צייט האט גראטשיק נישט געקענט אפגעבען באלד דעם חוב. דער פוהרמאן, א בעוואוסטער אוואנטורניק, האט אבער פון גארנישט געוואלט וויסען און נעכטען אין דער בעגלייטונג פון דריי חברים געקומען גראטשיקן מאהנען זיין געלד. ווען גראטשיק האט ערקלערט, אז ער האט נישט, האבען די אנגעקומענע אנגעהויבען דראהען מיט מעסערס, גראטשיק האט דאן ארויסגענומען א רעוואלווער און בעפוילען די אנפאלער זאלען פערלאזען זיין וואוינונג.

די לעצטע אבער האבען נישט גאר געפאלגט נאר אנגעהויבען אנגרייפען גראטשיק'ן.

גראטשיק האט אויסגעשאסען. די קויל האט געטראפען איינעם פון די אנפאלער, א געוויסען קאנסטאנטין קוביאק, אין בויך אריין און איה שטערבליך פערוואונדעט. די איבערגעבליבענע חברים האבען זיך געלאזט אויף גראטשיק'ן, גראטשיק איז ארויס דורכ'ן פענסטער און עס האט זיך אנגעהויבען א געיעג, וואס וואלט זיך בעשטימט געענדיגט מיט נאך בלוט-פערגיסונג. צום גליק איז בעצייטענס אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט אלעמען פערהאלטען און ארעסטירט.

דעם פערוואונדעטען קוביאק האט מען אין א גסיסה-צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א גרויסער ארבייטער-מיטינג וועגען יעצטיגען ווירטשאפטליכען קריזיס

שבת, דעם 1 ד. ח., 10 פריה, איז אין קינא-זאל „פלארא", זאוישא 22 (באלוט) פארגעקומען אן ארבייטער-מיטינג, צו וועלכען עס איז געקומען א'עולם פון 1000 ארבייטער.

אלס רעדנער זענען ארויסגעטרעטען די ראטמענער י. ליכטענשטיין, ש. מילמאן און דאזשר א. זעלמאנאוויטש. די רעדנער האבען געשילדערט די יעצטיגע שווערע לאגע אין וועלכע עס געפינען זיך די לאדזשער ארבייטער-מאסען: די פאבריקען שליסען זיך פסדר, טאג-טעגליך קומען צו טויזענדער ארבייטסלאזע, וועלכע הונגערן צוזאמען מיט זייערע פאמיליעס. די לאגע איז פשוט א פערצווייפעלטע. די רעדנער האבען פעראינטערעסירט זיך זעהר שטארק מיט דער אונגעהויערער ארבייטסלאזיגקייט אין לאדז.

בעזונדערס שטעלען זיך אפ די רעדנער אויף דער אונגעהויערער שווערער לאגע פון די יודישע ארבייטסלאזע, וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט אין די קלענערע ווארשטאטען און האבען צוליב דעם נישט קיין רעכט צו געניסען פון ארבייטסלאזען-פאנד. ווייטער דערצעהלען די רעדנער וועגען די שוועריגקייטען, וואס די יודישע ארבייטסלאזע האבען אויסצושטעהן ביים רעגיסטרירען זיך אלס ארבייטסלאזע.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פערענדיגען די בודזשעט-דעבאטען אין שטאט-ראט האבען די רעדנער אויך אנגעוויזען אויף דעם פעראייניגטען פראנט פון די אגודה-לייט, ציוניסטען, פאלקיסטען פון איין זייט און פון די פערביסענסטע שווארצע רעאקציאנערען און אנטיסעמיטען פון דער צווייטער זייט, דער דאזיגער פעראייניגטער פראנט, זאגען די רעדנער, האט נישט געקאנט מוחל זיין דעם מאגיסטראט, וואס ער פיהרט אן ארבייטער-פריינדליכע פאליטיק, סובסידירט די יודישע פאלקס-שולען, קולטור-געזעלשאפטען און גיבט צו יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וועלכע פאדערט פון דער רעגירונג צו בעשטימען א גענוגענדע שיצע פאר אלע ארבייטסלאזע, בעשטימען קרעדיטען פאר די שטאט-פערוואלטונגען אויף צו בעשעפטיגען ארבייטסלאזע, אפשטעלען דאס הערכרען פון דירה-געלד פאר 1 צימערדיגע וואוינונגען א.א.וו. עס איז אויך אנגענומען געווארען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען דער אגודה, ציוניסטען און פאלקיסטען פאר זייער שעדליכער פאליטיק אין שטאט-ראט.

אפקלאנגען פון בלוטיגען מארד
אויף נאוואגראדזקא גאס

דער בלוטיגער מארד, וואס איז נעכטען פארגעקומען אויף נאוואגראדסקא 23, וואו עס איז דערמארדעט געווארען דער 19-יעהריגער קאזימיעזש סאיאלע, האט געמאכט א'נאנגעהויערען רושם אין דער גאנצער געגענד און א'ן משך פון נעכטיגען טאג האבען דאס ארט פון פארפאל בעזוכט מאסען מענשען און אויף פערשידענע אופנים קאמענטירט דאס שרעקליכע פערברעכען.

דער מערדער, ווי מיר האבען שוין געכמאן מיטגעטיילט, איז פערהאלטען געווארען אבער ער האט בשום אופן נישט געוואלט אנגעבען זיין נאמען איצט, ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער אויספארשונגס-אמט שוין פעסטגעשטעלט דעם נאמען פון דעם מערדער, דאס איז דער וועלנער פונים 4 אויטא ריאן היקטאר שימטשאק, געבוירען אין 1907 וועלכער איז פאראיאהרען ארייגעצויגען געווארען אין מיליטער.

שימשאק איז פארן מיליטער דינסט געווען א שאפער און א בעוואוסטער אוואנטורניק.

די פאליציי האט נעכטען אנדערפריה איבערגעגעבען דעם מערדער דער וושאראבטיע קאל... (?) וואו ער האט אחם א נעשטרדטען אי' קייטען איבערגעפיהרט אויף פשענדזאלניאנא.

שימטשאק האט ערקלערט בעת דער אויספארשונג אין דער וושאגראמעריע, אז דעם מארד האט ער אויסגעפיהרט אין א צושטאנד פון פולער קאמער שכרות, און ער געדענקט נישט וואס ער האט געטאן.

אויטא-קאטאסטראפעס

אויטאבוס זיך איבערגעקעהרט מיט 7 פאסאזשירען

(ה) דעם לאדזשער אויספארשונגס-אמט איז מיטגעטיילט געווארען וועגען א גרויסער אויטאבוס-קאטאסטראפע וועלכע איז פארגעקומען אויפן שאסיי צווישען קאליש און אסטראוו. דער שאפער זיגמונד לאפיעשקא איז געווען נישט גאנץ ניכטער ווען ער איז מיט'ן אויטאבוס ארויסגעפאהרען פון קאליש און דעריבער האט ער געלאזט זיין מאשין מיט אנ'אומגעלויבטער שנעלקייט, ער איז אבער אריין אין א גרוב און זיך איבערגעקעהרט מיט אלע 7 פאסאזשירען, וועלכע זענען פערוואונדעט געווארען, דער שאפער לאפיעשקא איז ארעסטירט געווארען.

איבערגעפאהרען א יונגעל

(ה) א לאסט אויטא האט נעכטען אויף ראקאטשינער גאס איבערגעפאהרען דעם 14-יעהריגען סטעפאן קוואליק פון זאגארסקא 87. ביי דעם אומגליקליכען יונגעל זענען צובראכען געווארען ביידע פיס. די פאגאטאוויע האט אהם אין א זעהר שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דער שאפער איז ארעסטירט געווארען.

דערהרגעט א זקנה

(ה) [illegible] אין קוילער פאוויאט, לודזשיק פלאך האט מיט א צייט צוריק געקויפט א פאסאזשיר-אויטא און זיך אנגעהויבען צו לערנען פאהרען מיט אהם. נעכטען איז פלאך צום ערשטען מאל געפאהרען קיין סאמפאלנא און אריינגעפאהרען אין דער שטאט און איבערגעפאהרען אויף טויט די 78-יעהריגע אמאליא פאדראשיק. דער גוט-בעזיצער פלאך איז ארעסטירט געווארען.

א משומד — א נישט-פערגינער

א פרעסע-אגענטור אין פיעטריקאוו, נישט קיין יודישע, האט ארויסגעגעבען א רעקלאמע-פלאקאט. דער פלאקאט איז געדרוקט אין עטליכע פארבען און בריינגט א חוץ אנאנסען פון א ריי'ה פעטריקאווער פירמעס, אויך א מאנאט-קאלענדער. דערביי זענען אין א בעזונדערער טאבעלע אנגעוויזען די יודישע ימים-טובים. דאכט זיך, וועמען קאן דאס שאטען? איז אבער אין פיעטריקאוו פאראן א בלעטעל, „גלאס טריבונאלסקי", וואס ווערט ארויסגעגעבען דורכ'ן ארטיגען משומד ה' פאנסקי. אט דעם משומד'שען בלעטעל פערדריסט, הלמאי די יודישע יום-טובים זענען אנגעגעבען מיט גרויסע אותיות און אויף דעם סמך איז עס ארויס מיט א גיפטיגער נאטיץ געגען די ארויסגעבער פון פלאקאט.

די אויביגע מעשה מיט א משומד צו להכעיס: ער וויל זיך בעהעלטען אין א מויזלאך פאר זיין פארשמאכונג, נאר די [illegible] ליכקייט גיט ארויס, צו וועלכער בהמה עס געהערען די לאנגע אויערען.

פון „כנסת בחורים"

שבת ד. 8 מערץ ארדענט איין די חברה „כנסת בחורים" (פעפער-גאס 17) אין די זאלען „קליינפילהארמאניע" (פיאטראקאווסקא 8) א הכנסת-ספר-התורה-פייערונג, מיט א רייכען פראגראם. עס וועלען זיך בעטייליגען: די דער 14-יעהריגער חזן פייוועלע אסטראוויעצקי, א כאר פון 30 פערזאן אונטער דער ליטונג פון קאמפאזיטאר מ. צוקערט און א סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון א. קאכאנאווסקי, מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: דירעקטאר פון „בית יעקב" שלען י. נ. קאמיענעצקי, ד. ה. זילבערשטיין א. ש. בערמאן.

ווינטער-שטיצע פון מאגיסטראט

היינט, דינסטאג, דעם 4 מערץ

TUWZŻ

מיט דעם בעהייצונגס-טאלאן קען זיך, דער ארבייטסלאזער מעלדען אין פאלגענדע קויהלען-סקלאדעס: פושענדזעלניאנא רוג פאבריטשנא, וועגלאווא 5.

די ארבייטסלאזע, וועלכע קומען נאך די ווינטער-אונטערשטיצונג, בעהייצונגס-טאלאנען און נאך קויהלען-אפנעהמען, דארפען האבען מיט זיך: א פאס, אדער אנדער אפיציעלע פערזאנאל צייגניש און א לעגיטימאציע פון „פופ".

שטיצע פון בירגער-קאמיטעט

(–) דער בירגער-קאמיטעט פאר די ארימסטע טיילט מיט, אז דאס אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען האט זיך שוין אנגעהויבען:

היינט, דינסטאג, דעם 4. מערץ –
F G H I J

דאנערשטאג, דעם 6. מערץ –
K

שבת, דעם 8. מערץ –
L Ł M N

מאנטאג, דעם 10. מערץ –
O P R

מיטוואך. דעם 12. מערץ –
S

פרייטאג, דעם 14. מערץ –
T U W Z

די אויסצאהלונגען קומען פאר אין העלענאוו און אין סטאלאראווס פאבריק.

קראנקען-קאסע האט נישט קיין רעכט צו מאכען ליציטאציעס

(וו) עס טרעפט זיך אפט, אז צו פערזאנען, וועלכע זענען שולדיג אין קראנקען-קאסע פאר פערזיכערונג קומען בעאמטע און בערופען זיך אויף דער אויפאדערונג צו בעצאהלען, דראהען זיי מיט סעקוועסטער און ליציטאציע פון די זאכען.

ט'איז בראי דעריבער אויפמערקזאם צו מאכען, אז די קראנקען-קאסע האט נישט קיין רעכט צו מאכען ליציטאציעס. דער חוב פאר דער קראנקען-קאסע איז אזוי גוט ווי א ציווילער חוב און קען אויסגעמאהנט ווערען נאר דורכ'ן געריכט.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מ. מיזער (פיעטריקאווער 46), ו. גראשקאוואסקי (קאנסטאנטינער 15), פערלמאן (ציגעל-גאס 64), ה. ניעוויאראווסקא (אלעקסאנדראווסקא 37), ז. יאקלעוויטש (אלטשטאט 9).

היט אייערע קינדער!

נעכטען אין דער פריה איז אונטער'ן טראמוואי נומער 10, וועלכער איז געפאהרען דורך דער ראקיטשינער גאס אין דער ריכטונג פון ווידזעוו, ארונטערגעפאלען די 4-יעהריגע יאדוויגא וויאטראווסקא (ראקיטשינער 11/18). דאס קינד האט צובראכען ביידע פיסלעך. די פאגאטאוויע האט דאס קינד אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אנגא מאריא.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער - שוועכע. אלע אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 2-8 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 38, tel. 183-1'

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

[illegible]

סענסאציע

וואס לאדז האט נאך ביז יעצט נישט ביינעוואוינט!

Perfumerja S. BUCHWAJC

22 פיעטריקאווער 22, טעל. 43-131,

גיט צו איהרע געעהרטע קונדען

ביים איינקויף פון 5 זל. אן א באן פון דער גאלדענער סעריע מיט א בוכשטאב

ביים צוזאמענשטעלען די דאזיגע בוכשטאבען: „Perfumerja S. Buchwajc" בעקומט מען צום אויסוואהל אומזיסט איינס פון די אונטען אויסגערעכענטע זאכען:

1) א גאלדען דאמען-זייגערל.
2) א לוקסוס-פאטעפאן.
3) א ראדיא-דעטעקטאר „Marconi" קאמפלעט מיט סלוכאווקעס און אנטענע אין דער ווערט פון 70 זל.
4) א פאטאגראפישער אפאראט „Kodak" אין דער ווערט פון 70 זל.
5) א גאלדענער הערען-זייגער.

צוזאמענשטעלענדיג נאר „Perfumerja" אדער „S. Buchwajc" בעקומט מען איינס פון די פאלגענדע זאכען:

1) א פוס-באל אין דער ווערט פון 25 זל.
2) דעטעקטאר „Marconi" אין דער ווערט פון 24 זל.
3) א לוקסוס-קאסעטקע מיט קאסמעט. צובעהער אין דער ווערט פון 25 זל.

ביים איינקויף פון 2 זל. בעקומט מען א געוועהנליכען באן מיט א בוכשטאב

ביים צוזאמענשטעלען די דאזיגע בוכשטאבען: „Perfumerja S. Buchwajc" גיט מען צו צום אויסוואהל אומזיסט איינס פון די אונטען אויסגערעכענטע זאכען:

1) א בעצירטער ביורקאווע-זייגער מיט פיגורען. 2) א לעדערנ. הערען-פארטמאנעט. 3) עלעגאנטער פלאקאן צו פערפום. 4) א לוקסוס-פודערניטשקע הוביגאן.

צוזאמענשטעלענדיג נאר „Perfumerja" אדער „S. Buchwajc" בעקומט מען צום אויסוואהל:

1) א טאשען-מאניקור אין א פראכט-ראהם.
2) פראנצויזישע פודערניטשקע מיט פודער.
3) א גרויסע שאכטעל פודער הוביגאן. 4) עלעגאנט טאשען-מעסערל.

ארום וועקסעל-געזעצען

די רעכטליכע פארשריפטען ביי׳ם פראטעסטירען א וועקסעל

אין לעצטען ארטיקעל האבען מיר בעטראכט פערשידענע אופנים, לויט וועלכע א וועקסעל קאן בעצאהלט אדער אויסגעצאהלט ווערען.

ווי איז אבער דער דין, אז דער אויסשטעלער איז לגמרי נישט ביכולת אדער ענטזאגט זיך איבערהויפט אויסצוקויפען דעם איהם פארגעשטעלטען וועקסעל, מוז דאן די דאזיגע האנדלונג עפענטליך דאקומענטירט ווערען. א רעכטליכער אקט ווערט אנגערופען פראטעסט.

א פראטעסט קאן געמאכט ווערען נאר אין צאל-טאג אדער אין איינעם פון די נאהענטסטע 2-וואכען-טעג. דערביי דארף אבער בעמערקט ווערען, אז זונטאג און אנדערע געזעצליך-אנערקענטע ימים-טובים ווערען אין דערמאנטען פראטעסט-טערמין נישט אריינגערעכענט. אלזא אויב דער צאל-טאג פון א וועקסעל פאלט אויס אין פרייטאג, איז דער פרעקלוזיע-טערמין פאר א פראטעסט — מאנטאג, וויבאלד א וועקסעל איז צאהלבאר אין שבת, ווערט אלס פרעקלוזיע-טערמין פאר א פראטעסט אנערקענט ערשט דער דינסטאג׳דיגער טאג.

האלטען מיר טאקע דעריבער פאר א וויכטיגע אויפגאבע אויפמערקזאם צו מאכען אונזערע לעזער אויף דער פליכט שטרענג אפצוהיטען די דערמאנטע טערמינען, ווייל אין געגנפאל ווערען די זשיראנטען און אלע איבעריגע וועקסעל-בעלי-חובות א חוץ פעו שטייט זיך, דער אויסשטעלער און ביי אזוי גערופענע טראסירטע וועקסלען — דער אקצעפטאנט, אויטאמאטיש בעפרייט פון דער פעראנטווארטליכקייט פאר׳ן וועקסעל-חוב, סיידען די דאזיגע פארגעקומענע פערגאכלעסיגקייט איז א פועל יוצא פון עפעס אן׳אלגעמיינע איבערמענשליכע סבה.

וואס שייך דעם לעצטען פאל, דארף אגב צוגעגעבען ווערען, אז קוים דויערט אט די דאזיגע נישט-פארגעזעהענע הכרע סיבה לענגער, ווי 30 טעג, איז דער בעזיצער נישט מחויב צו לאזען פראטעסטירען דעם וועקסעל און קאן אזוי אויך אויסמאהנען דעם וועקסעל-חוב פון די זשיראנטען און אלע איבעריגע בעלי-חובות.

דער בעזיצער איז דעסגלייכען אויך בע־פרייט פון דער פליכט צו לאזען פראטעסטירען א וועקסעל אין פאל, ווען דעם אויסשטעלער איז ערקלערט געוואָרען בנ׳אופאראקשטש, אדער ס׳פיהרט זיך נעגען איהם א געריכטליכע רעגולאציע-פערהאנדלונג רעדענדיג וועגען די בעדינגונגען, ביי וועלכע מ׳איז בעפרייט פון דער פליכט צו לאזען פראטעסטירען א וועקסעל דארף שוין גלייכצייטיג אויך אנגעוויזען ווערען אויף דער אומגעהויער וויכטיגער נאוואציע, וועלכע ס׳פיהרט אריין אין די געגענזייטיגע פריוואט-רעכטליכע בעציהונגען דער ארטיקעל 45 פון אונזער וועקסעל-דעקרעט.

לויט׳ן דערמאנטען ארטיקעל איז א וועקסעל פריי פון פראטעסט, אויב ר׳איז נאר פערזעהן מיט׳ן פארבעהאלט „bez kosztów", „bez protestu" „zwalniam od protestu" עווענטועל מיט וועלכער ס׳איז נישט אנדערע עהנליך בעדייטענדע בעמערקונג.

פערשטעהט זיך, אז מ׳קאן אויך א וועקסעל מיט אזא פארבעהאלט לאזען פראטעסטירען. די פראטעסט-קאסטען וועלען אבער אין אזא פאל בעשווערען אויסשליסליך נאר דעם וועקסעל-בעזיצער, לויט וועמענס איניציאטיוו דער פראטעסט איז געמאכט געווארען בפרט, ווען דער פארבעהאלט שטאמט פון אויסשטעלער.

קוים שטאמט ער אבער פון א זשיראנט, בעלאסטען די פראטעסט-קאסטען אלע וועקסעל-בעלי-חובות.

ווי מיר זעהן גיט דער נאר וואס דערמאנטער פארבעהאלט די מעגליכקייט דעם וועקסעל-בעזיצער און אויך דעם אויסשטעלער איינצובערענ-זיך אומזיסטע ארומיאגענישען מיט רעיזעטען און איבעריגע געלד-פערלוסטען און דערביי ווערט די רעכטליכע ווערט פון אזא וועקסעל אפילו אויף א האר נישט בעמינערט.

איז טאקע ממש נישט צו פערשטיין, פאר וואס אט די דאזיגע אזוי פראקטישע איגאוואציע האט זיך נאך אלץ נישט איינגעבירגערט אין דער גאנצער ברייטקייט אין אונזערע טעגליכע געשעפטליכע פערהעלטעניששן.

(סוף מארגען).

גרויסע פייערונג פון ספארט-פעראיין „הכוח"

(—) זונטאג 6 א זייגער אין אוונט איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון נייעם לאקאל פון יודישען ספארט פעראיין „הכח" אויף פעטריקאווער 83.

הכח איז איינער פון די בעדייטענדסטע יודישע ספארט-פעראיינען ביי אונז אין שטאט און האט גרויסע פערדינסטען פאר פערשפרייטען דעם געדאנק פון פיזישער ערציהונג צווישען דער יודישער יוגענד. דאס פעהלען פון א פאסענדען לאקאל האט פיל געשטערט אין דער ענטוויקלונג פון פעראיין, איצט איז א דאנק דער גרויסער אנשטרענגונג פון בעצער פעראיינס-פערוואלטונג מיט דעם ענערגישען פרעזעס ד״ר קרויש בראש, געשאפען געווארען א העררליכער, גרויסער און פיינער לאקאל, וועלכער איז און איצטיגען מאמענט דער שענסטער פון אלע די וואו סיקומט זיך צונויף די יודישע יוגענד. אין דער נייער דירה האט הכח גלענצענדע מעגליכקייטען פון דער ענטוויקלונג און ס׳בלייבט צו האפען, אז דער פעראיין וועט די ראזיגע מעגליכקייטען פול־שטענדיג אויסנוצן.

צו דער פייערונג ... פארשטעהער פון אלע קריי־ספארט־פערבאנדען, פון יודישע פוילישע און דייטשע ספארט־פעראיינען, פון שטאט־ראט, פון דער יודישער קהלה, פון פיל געזעלשאפט־ליכע אינסטיטוציעס, פון דער פרעסע און פיל געסט.

די פייערונג ווערט געעפענט מיט א רעדע פון ד״ר קרויש וועגען דער יודישער ספארט־בעוועגונג און איהר צילען, דאן רעדט נאך ראטמאן י. מ. פיאלער וועלכען מען איז מכבד געווען מיט איבער־שניידען דעם זייספלויע באנד אין נייעם לאקאל.

דער מייסטער־ארקעסטער פון זיור. ספארט און טורן־פעראיין „בר־כוכבא" האט געשפילט דעם פוילישען הימן און „התקוה". דאן האבען די אנ־וועזענדע אריינגעקלאפט ספעציעלע צוגעגרייט זשעד־טאנען אין א געדענק־טאוועל לכבוד דער ערעפנונג פון לאקאל.

נאך א קורצען שלוס־ווארט פון ד״ר קרויש ווערט פערענדיגט דער אפיציעלער טייל פון דער פייערונג און דער אנוועזענדער עולם איז זיך ווייטער משמח און דער פאסט שעהנע און אנגענעהמע צימערען פון דער נייער העררליכע דירה פון הכח.

דר. אלעקסאנדער גאלדשטיין אין „וו.י.ז.א."

צו דעם טראדיציאנעלען טעע-אוועגד, וואס איז פארגעקומען די פערגאנגענע וואך אין יודישען פרויען-פערבאנד „וו.י.ז.א." איז איינגעלאדען געווארען דער בעריהמטער ציוניסטישער טוער, ד״ר אלעקסאנדער גאלדשטיין, וועלכער ווילט די לעצטע טעג אין אונזער שטאט אין די ענינים פון „קרן היסוד".

צו דעם „טעע" האט זיך פערזאמעלט א גרעסערע צאהל מיטגלידערינס פון „וו.י.ז.א." און געסט. עס זענען אנוועזענד געווען דעפ. ד״ר ראזענבלאט, די דעלעגירטע פון קרן-היסוד-דירעקטאריום: ה׳ א. קאלאדני פון ארץ ישראל און ד״ר פ. זילבער פון בערלין.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג פון „וו.י.ז.א." בעגריסט דעם חשוב׳ען גאסט אין א שעהנע העב-רעאישער רעדע פרוי בעלא ספעקטאר.

דערויף האלט ד״ר אלעקסאנדער גאלדשטיין א לענגערע און אינהאלטסרייכע רעדע וועגען דער ראל פון דער יודישער פרוי אין פערשידענע תקופות און שטעלט זיך בעזונדערס אפ אויף דער בעדייטונג פון דער פרוי אין דער יודישער אויפלעבונגס-בעוועגונג אלס ערציהערין פון דעם נייעם יונגען יודישען דור. די זעהר גלענצענדע רעדע, וועלכע איז געווען דורכגעפלאכטען מיט אינטערעסאנטע און כאראקטעריסטישע עפיזאדען, איז אויסגעהערט געווארען מיט גרויס אינטערעס און דער רעדנער איז בעדאנקט געווארען מיט אפלאדיסמענטען.

פרוי ד״ר בורידא דאנקט אין נאמען פון די פערזאמעלטע דעם חשוב׳ען פרעלעגענט און ווענדעט זיך צו די פרויען פון „וו.י.ז.א." מיט אן אפעל צו בעטייליגען זיך אקטיוו אין דער ארבייט לטובת דעם אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל. א גרעסערע צאהל פון די אנוועזענדע דעקלארירען טאקי באלד אויפ׳ן ארט זייער גרייטקייט צו בע-טייליגען זיך אין דער גרויסער אקציע לטובת דעם „קרן היסוד" וואס ווערט איצט אדורכגעפיהרט אין אונזער שטאט.

א נייער יודישער צעך

ווי מיטיילט אונז כאט איז אין לאדז בעשטעטיגט געווארען דער יודישער קירזשנער־צעך און קירצליך קומט פאר די פייערליכע ערעפנונג.

טראמוואי-קאטאסטראפע

(וו) נעכטען אינדערפריה איז אויף דער ליפיע לאגיעווניקי א טראמוואי־וואגאן ארויס פון די רעלסען. איינס וואגאן זענען אויסגעראקט געווארען אלע שויבען, קיין פאראפאלען מיט מענשען זענען נישט געווען.

ד״ר. זילבערס פארלעזונג אין וו.י.ז.א.

מארגען, מיטוואך 9 אין אוונט וועט ה״ר זילבער פון בערלין האלטען א פארלעזונג א. ה. ט. „די פסיכאלאגיע פון די מערב־אייראפעאישע יודען, די פארלעזונג וועט פארקומען אין אייגענעם לאקאל פון וויזא (פשעיאזד 2).

צו דער יודישער בעפעלקערונג

(אויפרוף)

אזוי ווי עס געפינט זיך א תלמוד תורה „מחזיקי אמונה" אין דעם ארימסטען ארבייטער ווינקעל פעפער גאס 17, עס לערנען ביי אונז 300 ארימע קינדער, יתומים ר״ל און זיי געהען נאקעט און באָרוועס, צוליב קריזיס פון ארבייטלאזיגקייט, וואס הערשט דא אין באלוט. די תלמוד תורה עקזיסטירט שוין 10 יאהר און מיר האבען זיך נאך נישט געווענדעט נאך קיין הילף, נאר אזוי ווי מיר קענען נישט צוקוקען דעם גרויסען צער פון די קינדער, וועלכע קענען נישט קומען אין חדר, ווייל זיי זענען באָרוועס און נאקעט, דערום ווענדען זיך די פערוואלטונג צו דער עפענטליכקייט אזוי ווי מיר שיקען ארום א רעלעגאציע צו זאמלען אויף א בעקליידונג, זאל זיך קיינער נישט ענטזאגען לכבוד פסח פאר די ארימע קינדער אביסעל צו בעקליידען.

מיט אכטונג די פערוואלטונג פון תלמוד תורה „מחזיקי אמונה", פעפער גאס 17.

דאנערשטאג,

דעם 6. מערץ ה. י. קומט פאר

די ערעפנונג פון

???

פרטים אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

פון „ארט"

היינט דינסטאג 9,30 אין אוונט ווערט גע־שפילט אין טעאטער „ארט" דאס נייע דראמע פראַ־גראם א. נ. „אן א קאפ". בילעטען בעקומט מען א גאנצן טאג אין דער קאסע פון טעאטער פון 11 פריה ביז 5 נאכמיטאג.

הנהלה־בילעטען גילטען היינט נישט.

קלארא יאנג קומט קיין לאדז

ווי מיר דערוויסען זיך קומט קיין לאדז אויף עטליכע אויפטריטען די וועלט־בעריהמטע סופר־סטאר קלארא יאנג, וועלכע וועט ביי אונז אין שטאט אויפ־טרעטען מיט דער יודישער טרופע וואס שפילט אין טעאטער פילהארמאניע.

פרייטאג וועט שוין קלארא יאנג אויפטרעטן אין „דזשעקעלע בלאפער".

מעלדונג

אכטונג שניידער ארבייטער!

זונטאג, דעם 9. מערץ, 6 אוונט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, יאסקארניא 70, א גרויסע פערזאמלונג פון אלע שניידער־ארבייטער, וועגען וויכטיגע פאך־פראגען.

15359 די שניידער פאך־קאמיסיע ביים טעקסטיל פערא״ן.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער ליישונג פון א. בעזמאן.

נור 5 גאסטשפילען פון

קלארא יאנג

פרייטאג, דעם 7־טען מערץ ה. י., 8.30 אוונט

ערשטע פארשטעלונג

דזשעקעלע בלאפער

אין 3 אקטען פון בועז יונגוויץ. מוזיק פון שלום סעקונדע מיט געזאנג און טאנץ.

רעזשיסירט בועז יאנג.

פרטים אין די ווייטערע אנאנסען.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע פון 10⁰⁰ ביז 2 נאכמיטאג און פון 4⁰⁰ ביז 7 אין אוונט.

אַלאַמפּ-אַמעיח...

געזונטער איז אַקעלער ווי אויף דער זון

שטעהען מיר איצטער אוים׳ן שוועל פון אַ נייער צייט, ווען עס וועט בעשאַפען ווערען אַזאַ עלעקטרישע בעלייכטונג, וואָס וועט קאָנקורירען מיט דער זון און וועט ענדערען די פאָרמען פון אונזער לעבען.

ד״ר לוקיש, איינער פון די פּראָמינענטסטע וויסענשאַפטסלייט אין אַמעריקע, אַ ספּעציאַליסט איבער דער לעהרע פון ליכט און קינסטליכע בעלייכטונג און דירעקטאָר פון די פאָרשונגס-לאַבאָראַטאָריעס האָט מיט אַ צייט צוריק געהאַלטען אַ פאָרטראָג אויף אַ מיטינג פון דער אַמעריקאַנער געזעלשאַפט פון עלעקטרישע אינזשיניערען און בעריכטעט וועגען די עקספּערימענטען צו בעשאַפען אַ נייעם לאַמפּ, וואָס ווערען אין זיין לאַבאָראַטאָריע דורכגעפיהרט.

דער נייער עלעקטרישער לאַמפּ איז נאָך נישטאָ. מען האָלט ערשט אין עקספּערימענטירען איבער איהם. אָבער די רעזולטאַטען, וואָס זענען שוין ביז איצט דערגרייכט געוואָרען, זענען אַזעלכע וויכטיגע און אַזעלכע פילפערשפּרעכענדע, אַז ער ד״ר לוקיש, צווייפעלט נישט, אַז פריהער אָדער שפּעטער וועט אַזאַ לאַמפּ בעשאַפען ווערען, און דאַן וועט זיך אין לעבען פון מענשען אָנפאַנגען אַ נייע עפּאָכע.

ער גלויבט, אַז דער נייער עלעקטרישער לאַמפּ, ווען ער וועט בעשאַפען ווערען, וועט ער אַ פינסטערען קעלער פערוואַנדלען אין אַ געזונדען פּלאַץ צו וואוינען. פערקיהלונגען און אַנדערע קראַנקהייטען וועלען פערקלענערט ווערען און צאָהל און אָפּגעשוואַכט ווערען אין זייער קראַפט. נערווען-קראַנקהייטען וועלען זיין זעלטענער, און די טעג פון מענשענס לעבען וועלען פערלענגערט ווערען. אונזערע געוואוינהייטען, סיי אין אַרבייט און סיי אין שפּיל, וועלען זיך ענדערען. עס וועלען זיך אויך ענדערען אונזערע געזעלשאַפטליכע אויספיהרונגען. מיר וועלען טראָגען וועניגער קליידער, כדי בעסער און טיכטיגער איינזאַפּען אין זיך די מעכטיגע שטראַהלען וואָס וועלען טראָגען אין זיך לעבען און ענערגיע.

די זון איז די טרעגערין פון לעבען, ענערגיע, בעוועגונג און טעטיגקייט אויף דער ערד. אָט די אַלע איינענשאַפטען איהרע פערשפּרייט די זון דורך שטראַהלען. די שטראַהלען פון דער זון זענען פערשידענע, און יעדער פון זיי האָט זיין ווירקונג און זיין איינפלוס אויף די לעבעדיגע בעשעפעניסען אויף דער ערד, אויף זייערע האַנדלונגען און אויספיהרונגען.

איין גרופּע שטראַהלען טראָגט מיט זיך וויטאַליטעט, אָדער דעם לעבענס-פּרינציפּ, אָט די שטראַהלען האַלטען אָן לעבען אויף דער ערד. אַ צווייטע גרופּע שטראַהלען טראָגט וואַרימקייט מיט זיך. אָהן אָט די שטראַהלען וואָלט אַלץ פערפראָרען געוואָרען אויף דער ערד. אַ דריטע גרופּע שטראַהלען טראָגט ליכט. אָהן זיי וואָלט געווען פינסטער, מענשען וואָלטען נישט געזעהען וואָס עס טוט זיך אַרום זיי, און זיי וואָלטען זיך נישט געקענט בעוועגען אין נעגעג נאָך מיטלען פון לעבע. אָהן אָט די שטראַהלען וואָלט נישט מעגליך געווען אַ קולטור און אַ ציוויליזאַציע. און אַנדערע גרופּען פון שטראַהלען טראָגען אַנדערע אייגענשאַפטען, און יעדע פון זיי האָט איהר ווירקונג אויף אונז.

אָבער די זון האָט צוויי גרונד-חסרונות. ערשטענס שיינט זי אין דורכשניט אַ העלפט פון דער צייט. זומער איז דער טאָג אַ לענגערער, און ווינטער איז דער טאָג אַ קירצערער; אָבער אין דורכשניט שיינט זי אַ העלפט פון דער צייט. ווען מען זאָל נאָך פון דעם אָראָפּרעכענען די צייט ווען דער הימעל איז פערוואָלקענט, און ווען מען זאָל נאָך נעהמען אין אַכט, אַז אין די גרויסע שטעדט איז די לופט שטיקענדיג, פול מיט שטויב און רויך, וואָס פערשלינגען אַ גרויסע צאָהל פון די שטראַהלען פון דער זון, וועט עס הייסען, אַז מיר, מענשען, געניסען פון דער זון נישט מעהר ווי אַ דריטעל פון אַלץ, וואָס זי קאָן געבען. דאָס איז איהר ערשטער חסרון, און דער צווייטער חסרון איז, וואָס מען קען זי נישט קאָנטראָלירען. ווינטער, צום ביישפּיל, וואַרימט זי נישט גענוג, אַז מען זאָל קענען זיין די גאַנצע צייט אין דרויסען. מען מוז זיך בעהאַלטען אין אַ צימער, וואָס ווערט אויף אַ קינסטליכען אופן געוואַרימט. און זומער-צייט באַקט זי אַזוי שטאַרק, אַז מענשען זוכען צו בעהאַלטען זיך אין שאָטען, דאָס הייסט, אַז מען איז געצוואונגען צו ענטלויפען פון איהרע דירעקטע ווירקונגען.

אָבער די אויפגאַבע פון דער וויסענשאַפט איז צו בעפרייען זיך פון די קאַפּריזען פון דער נאַטור. די אויפגאַבע פון דער וויסענשאַפט איז צו לערנען פון די ערשיינונגען אין דער נאַטור כדי צו בעשאַפען אויף אַ קינסטליכען אופן אַזעלכע בעדינגונגען פון לעבען, וואָס זאָלען זיין גינסטיגער פאַר׳ן מענשען און דעריבער האָבען מענשען שוין לאַנג געטראַכט וועגען בעשאַפען עפּעס, וואָס קאָן קאָנקורירען מיט דער זון, און אין דער זעלבער צייט זיין בעקוועמער ווי די זון. דער ערשטער שריט איז געמאַכט געוואָרען נאָך מיט אַ סך טויזענדער יאָהרען צוריק, ווען מענשען האָבען צום ערשטען מאָל אָנגעצונדען שטיקלעך האָלץ און געמאַכט ליכטיג אַרום זיך, כאָטש עס איז שוין געווען נאַכט און די זון האָט שוין נישט געשיינט. און דאַן האָט זיך עס אָנגעפאַנגען די ערשטע גייע עפּאָכע אין לעבען פון מענשען.

ווען מען האָט צום ערשטען מאָל אָנגעצונדען שטיקער האָלץ, האָט מען נאָכגעמאַכט צוויי איינענשאַפטען פון דער זון: מען האָט בעשאַפען ליכט און וואַרימקייט אויף אַ קינסטליכען אופן. זינט דאַן איז די טעכניק פון קינסטליכע ליכט און וואַרימקייט ענטוויקעלט געוואָרען צו אַ זעהר הויכער שטופע; אָבער אין אַלע פּרטים איז די זון נאָך נישט געמאַכט געוואָרען. און איצטער, זאָגט ד״ר לוקיש, וויל מען נאָכמאַכען די זון אין אַלע פּרטים. מען וויל בעשאַפען אַ לאַמפּ, וואָס זאָל געבען אָנגענעהמע, גוט-שניידענדע ליכט; זאָל געבען אָנגענעהמע וואַרימקייט, און וואָס זאָל טראָגען מיט זיך וויטאַליטעט און די אַלע אַנדערע איינענשאַפטען, וואָס די שטראַהלען פון דער זון טראָגען מיט זיך.

אַ טעאָרעטישע מעגליכקייט צו בעשאַפען אַזאַ לאַמפּ איז שוין פאַראַן. נאָך מעהר: מ׳האָט שוין דורכגעפיהרט אַ בעניגענדע צאָהל עקספּערימענטען וואָס בעשטעטיגען דעם גלויבען, אַז גאָר אין גיכען וועט מען קענען בעשאַפען אַזאַ עלעקטרישען לאַמפּ, וואָס זאָל אין אַלע הינזיכטען קאָנקורירען מיט דער זון, און צו דער זעלבער צייט זאָל זיך עס לאָזען קאָנטראָלירען און זיך צופּאַסען צו די פאָדערונגען אין יעדען פאַל בעזונדער.

דער לאַמפּ, וואָס איז שוין דאָ, איז זעקס מיט אַ פערטעל צאָל לאַנג און בעשטעהט פון אַ קאָמבינאַציע פון גלאָז, קוועקזילבער און פערשידענע מעטאַלען. עס האָט שוין אפילו אַ בעשטימטען נאָמען: מען רופט עס „סאָנליים לאַמפּ״. דער לאַמפּ איז אָבער נאָך נישט פאַלקאָם און קאָן נאָך נישט אָנגעווענדעט ווערען פאַר אַלטעגליכע פּראַקטישע צוועקען, אָבער אין זיין פאָרטראָג פערזיכערט אונז ד״ר לוקיש, אַז מען שטעהט שוין אוים׳ן שוועל פון בעשאַפען אַזאַ לאַמפּ, און אַז די קומענדיגע דורות וועלען אַזאַ לאַמפּ זיכער האָבען.

א. ב.

Dr. Z. Rakowski

פעצ.פאַראָוירען-, נאַז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
פּריוואַטסונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאָכט אויך. אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—5

לאָדזער „אַרט״ קאַמעראַל-טעאַטער
אל. 1. מאַי 2
פריהער ענגל. זאַל
לימערער. ליטער: משה בראַ. ערזאַן, דירעקטאָר: זכף ספּרונגאַפּש.
קאָמפּאָזיטאָר: ד״ר ביינעלמאַן.
היינט, ... טאָג, אַנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט
ווערט געשפּילט דאָס נייע 3-טע פּראָגראַם
א.ג. „אהז אקאַפּ״... קינסטלערישער רעווי און קאַמער-פּראָגראַם
18 שלאַגער-נומערן 18 /
קאָנפערענסיערען: יעקב מאַנדעלבליט און נתן רייכענבערג.
בילעטען צו בעקומען יעדען טאָג פון 11—1 מיטאָג און פון 5 נאָכמ. בײַ דער קאַסע פון טעאַטער.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט״.

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט איבערגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

229 בעריק:
230 M. K.
231 א. ה. ל. פון פל.
232 פל–בלום פון אַלעקסאַנדער 28:
233 אַ שטאַ. לעזערין פון נעגרושער גאַס:
וועגען איירע ענינים דאַרף איהר זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3–4 מיטבערענענדיג די צייטונג.

---

234 אַ פערזיכערטער אין קראַנקען-קאַסע:
אויב די פּראַטעזע איז שוין נישט פעהיג צום געברויך, מוז די קראַנקען קאַסע אייך בעבען אַ צווייטע, פערשטייט זיך, אַז גאָר לויט דער פעראָרדנונג פון דאָקטאָר.

אמת אין געוויסע פאַלען קאָן די קראַנקעןקאַסע שטאָט די נויטיגע הילפס-מיטלען איהרע מיטגלידער אויסצוצאָהלען דעווויף אַ בעשטימטע סומע געלד.

דער אויסטאַוו וועגען דער קראַנקען-קאַסע זעהט פאָר אַנ׳ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 10 מאָל אַזוי פיל, וויפיל עס בעטרעפט די טעגליכע גענויצליכע פערדינסט נאָמע פון דער העכסטער גרופּע פערזיכערטע.

---

235 אַ לעזער פון פראַגנישקאַנער 58:
אומאָפּהענגיג דערפון, צי ס׳האַנדעלט זיך וועגען דייטשען אָדער יודען איז אַזאַ תביעה נישט אין הסכם מיט אונזערע בעגריפען וועגען זיטליכקייט. און דעריבער איז נישט צוועקמעסיג מיט איהר אַרויסצוטרעטען אוים׳ן געריכטליכען וועג.

---

236 ק. 46:
מיט דער גאַנצער גענויקייט פעסטצושטעלען דעם טערמין פון דער דראָהענדער שטראָף איז אַנ׳אונמעגליכע זאַך. אייער שוואָגער דראָהט אומסגעפעהר 1 יאָהר טורמע.

אויב ער האָט מורא, אַז מען זאָל איהם נישט תיכף אַרעסטירען, קאָן ער זיך ווענדען אין אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשא מיט אַנ׳ענטשפּרעכענדע בקשה, אַז מען זאָל איהם אַרויסגעבען אַנ׳אַזוי גערופענעם אייזערנעם בריף.

אַזאַ בריף גיט די מעגליכקייט דעם פערראַכטיגען צו בלייבען אויף דער פריי ביז׳ן אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ. פערשטייט זיך, אַז דאָס געריכט קאָן אָפּהענגיג מאַכען דאָס אַ ויסגעבען אַזאַ אייזערנעם בריף פון דעם אומשטאַנד, צי דער פּעטענט, טראָגט אַריין פריהער אַ בעשטימטע קויציע אָדער גיט אַנ׳אַנדערע פערזיכערונג.

ס׳געיעג נאָך ז שאָטען

58) (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

דער אָנפיהרער פון פּאַטרול האָט מיט רעדע לייטענאַנט אַפּגעאַטעמט:

— דאָס איז בלי ספק וואַלדמאַן! עס איז אונז, וועה איך, געראָטען צו כאַפּען דעם העכט!.. נו, איצט וועט ער פון אונז נישט אַוועק!

דער אויטאָמאָביל איז עטוואָס פּאַראויסגעפאָהרען.

פערקירעוען זיך אויף צוריק אַרער אַפּשטעלען זיך האָט ער נישט געקאָנט, נאָך דעם, ווי וואַלדמאַן האָט דערקלערט, אַז זיי פאָהרען ריכטיג.

צופּאַהרענדיג אָבער צום ערשטען רוג, איז ער אַריינגעפאָהרען אין דער קווער גאַס, און זיך אָנגעשטעלט.

דער שאָפער איז אַרונטערגעקראָכען פון אויטאָ און געמאַכט אַנ׳אָנשטעל, אַז ער פעריכט עפּעס אין מאָטאָר.

אין אַנ׳אָנגעשטרענגטען שווייגען האָבען די געהיים-אַגענטען געוואַרט אויף וואַלדמאַנס אַנקומען.

וואַלדמאַן האָט זיך אָבער נישט געוויזען.

איהם איז דאָך בעקאַנט געווען, אַז אינים קוואַרטאַל דרעהען זיך אַרום פּאַטרולען.

אמת, ער האָט זיך נישט גלייך געכאַפּט, אַז לעבען איהם פאָהרט אַ פּאָליציי-אויטאָמאָביל. אָבער ס׳איז איהם שטאַרק אויפגעפאַלען די איבערגעטריבענע ליבענסווירדיגקייט פונ׳ם שאָפער, און דאָס, וואָס ער האָט איהם אַזוי דורכדרינגענליך אַריינגעקוקט אין פּנים, בעת ער האָט איהם געענטפערט אויף זיין פראַגע.

ענטפערענדיג דעם שאָפער האָט ער זיך מיט באַרנישט נישט פערראָטען.

עס איז אָבער פאַר איהם קלאָר געוואָרען, אַז מ׳האָט איהם דערקאָנט, און אַז אויב ער וועט זיך תיכף נישט זעהען צו ראַטעווען, וועט מען איהם באַלד אַרעסטירען און אַפּפיהרען אין אַ ויספאָרשונגס-אַמט.

פאַר נאָר דער פּאָליציי-אויטאָ האָט זיך פערקירעוועט אין דער קווער-גאַס, האָט זיך וואַלדמאַן געלאָזט לויפען אויף צוריק.

זיין מוח האָט אָנגעשטרענגט און פיבערדיג געאַרבייט:

— וואָס טוט מען?

די ראַיאָנע פראַגע האָט איהם אומגעצען פערכאַפּט.

באַלד וועט דאָך דער פּאַטרול-אויטאָמאָביל זיך ווידער לאָזען אויף דער לעצטער גאַס.

ענטלויפען צוריק אין לאַבאָראַטאָריום?

קאָן מען דאָרט איהם פאַנגען פאַר אַ דעם מאָמענט, ווען ער וועט אַריבערטרעטען די שוועל, און דאַן איז אַלץ קאַפּוט.

אַנ׳ערך הונדערט שריט פון איהם, האָט זיך בײַ די פּרוכט-בוידעלעך אָפּגעשטעלט אַ טאַקסובקע.

ס׳האָט זיך געעפענט דאָס טירעל און פונ׳ם אויטאָ זענען אַרויס דריי פּאַסאַזשירען.

וואַלדמאַן האָט אַ שפּרונג געטאָן און אַנגעהויבען צו מאַכען מיט דער האַנט, שנעל אַריבערלויפענדיג די גאַס.

דער שאָפער פון דער טאַקסובקע האָט איהם מיט פערוואונדערונג בעטראַכט, און אַ פרעגע געטאָן:

— איהר איילט זיך, העהר?

וואַלדמאַן האָט איהם אַריינגערוקט אין האַנד אַ גרעסערען באַנקנאָט און אויסגערופען:

— יאַ, יאַ! כ׳איל זיך זעהר... קראַקאָווער פאָרשטאָט... איך מוז דאָרטען אין פערלויף פון פינף מינוט...

ער איז אַריינגעשפּרונגען אין דער טאַקסובקע, און פונ׳ם הינטער-פענסטערעל אַרויסגעקוקט אין דרויסען.

דער גרויסער פּאָליציי-אויטאָמאָביל איז אַרויסגעפאָהרען פון דאָרט.

די געהיים-אַגענטען האָבען איהם בעמערקט.

מיט אַ שאַרפער, האַסטיגער בעוועגונג האָט וואַלדמאַן פערמאַכט הינטער זיך דאָס טירעל, שנעל אַרונטערגעוואָרפען פון זיך דעם רעגען-מאַנטעל, און איידער דער שאָפער, וואָס איז געזעסען צווישען פונ׳ם גרויסען פאַר-גלעזעל, האָט בעוויזען צו לאָזען אין גאַנג דעם מאָטאָר, האָט ער געעפענט דאָס צווייטע טירעל און אַרויסגעשפּרונגען אויף׳ן טראָטואַר פאַר די פּרוכט-בוידעלעך.

דאָס אַלץ איז געשעהען מיט אַזאַ שנעלקייט, אַז דער שאָפער פון דער טאַקסובקע האָט גאָרנישט בעמערקט, און איז זיך געלאָזט שנעל פאָהרען.

דער פּאָליציי-אויטאָמאָביל איז געווען אויף אַ שטח פון פופציג-זעכציג שריט פון איהם.

די געהיים-אַגענטען האָבען אַנ׳אויג נישט אַרונטערגעלאָזט פון דער טאַקסובקע.

זיי האָבען דאָך אַליין געזעהן געשעהען, ווי דער פערפאָלגטער וואַלדמאַן איז אַריינגעשפּרונגען אינעווייניג, און האָבען געזעהן, אַז אויב זיי זאָלען איהם נישט דעריאָגען, איז — „אַ גוטען טאָג מיט דער קאַסאַטע״...

זיי האָבען נאָר קיין אויג נישט געלאָזט אויף דעם הויכען העהר, וואָס איז געשטאַנען אינגעבויגען בײַ דעם פרוכטען-בוידעל און זיך איינגעהאַנדעלט מאַראַנצען...

די טאַקסובקע איז געוויזען אַ נייע, און דער שאָפער האָט גוט געקאַנט זיין פאַך: נישט אָפּט איז איהם אויסגעקומען צו דערהאַלטען אַזאַ סומע פּירגעלד...

האָט ער זיך טאַקע דעריבער געיאָגט איבער די גאַסען, איבעריאָגענדיג דראָשקעס און אויטאָס, מיט דער כוונה צו זיין וועיט דאָס געלד, וואָס ער האָט בעקומען.

אַרויספאָהרענדיג אויף קראַקאָווער פאָרשטאָט, האָט ער פערקלענערט דעם גאַנג, און זיך אַרומגעקוקט, זוכענדיג מיט די אויגען זיין פּאַסאַזשיר.

אויף זיין פּנים האָט זיך אויסגעדריקט מעהר וואונדערונג.

די פּערטאַמאָווירטע רעדער האָבען אַ סקריפּען געטאָן אויפ׳ן אַספאַלט, דער אויטאָ האָט אַ ציטער געטאָן און זיך אָפּגעשטעלט בײַם טראָטואַר.

דער שאָפער איז אַרונטערגעשפּרונגען און געעפענט דאָס טירעל.

עטליכע סעקונדען איז ער געשטאַנען מיט אָפּגעגעבען מויל: אינעווייניג אויף דעם זעסעל איז געלעגען אַ צוקנייטשטער רעגען-מאַנטעל, אָבער דער פּאַסאַזשיר, וועלכען ער האָט געפיהרט מיט אַזאַ שנעלקייט איז אינעווייניג נישט געווען...

(המשך קומט)

אַרויסגעשיקט פון בעלגיען

דעם רעדאַקטאָר פון ניו-יאָרקער „פרייהייט" מלך עפשטיין

די טעג איז געקומען קיין בעלגיען דער רעדאַקטאָר פון דער קאָמוניסטישער יודישער צייטונג אין ניו-יאָרק „פרייהייט" מלך עפשטיין, ער האָט געזאָלט האַלטען אין בעלגיען 4 פאָרטראַגען אויף דער טעמע: „פאַרוואָס זענען אַרויסגעטרעטען פון דער „פרייהייט" די 4 יודישע שריפטשטעלער און אויך אַ טעמע מיט אַזאַ לשון: „פאַר וואָס האָט די ציוניסטישע געמויזעכץ אַטאַקירט די רעוואָלוציאָנערע אַרבייטער-בעוועגונג? די פאָרטראַגען האָבען געדאַרפט געהאַלטען ווערען אין אַנטווערפען, בריסעל, ליעזש און שאַרלערואַ.

אין אַנטווערפען איז דער פאָרטראַג אַדורך רוהיג. אין דעם זעלבען אָוועגד האָט אויך רעפערירט דער דיכטער זלמן שניאור, און די בעסערע בעזעלשאַפט און דער רוב מנין איז טאַקי געגאַנגען הערען שניאור'ן.

אין בריסעל איז פאָרגעקומען דער פאָרטראַג פון מלך עפשטיין אין זאַל פון אַרבייטער „קולטור-פאַראיין", אָרגאַנוזירט טאַקע דורך די מיטגלידער פון „קולטור-פאַראיין". ס'איז געקומען אַ גרויסער עולם פון סימפּאַטיקער און געגנער איהם הערען. ביים אַרויסגאַנג האָבען אָפּגעוואַרט געהיים-אַגענטען, וועלכע האָבען געזאָלט לעגיטימירען דעם עולם נאָכ'ן אָנקומען. דער עולם האָט זיך דערפון דערשראָקען און גענומען זיך שטויסען אַרויסצוגעהן. עס איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק. צווישען די געהיים-אַגענטען און מיטגלידער פון קולטור-פאַראיין איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג. אויפ'ן טומל זענען אויך אָנגעלאָפען די בעזוכער פון דעם קאַפע-הויז, וואָס געפינט זיך אין דער זעלבער געביידע. זיי האָבען גענומען העלפען די פּאָליציי-בעאַמטע און גענומען וואַרפען שטוהלען און פלעשער אויף די קעפּ פון די בעזוכער פון פאָרטראַג. דער עולם איז זיך דערווייל צולאָפען און איבערגעלאָזט אין דעם טומל, וואָס מען האָט נאָר געקענט. פיל פון די יונגעלייט זענען אַוועק מיט צובלוטיגטע פּנים'ער און געשפּאָלטענע קעפּ. 5 פון די בעזוכער זענען געוואָרען ערנסט פערוואונדעט. פיל פון די אַנטלאָפענע זענען געוואָרען שטאַרק צוקלאַפּט אין די גרובען, וואָס געפינען זיך אויף דער גאַס, וואָס ווערט ברוקירט. איין אַרבייטער האָט זיך דערביי צובראָכען אַ פוס.

עס זענען אַרעסטירט געוואָרען 5 פּערזאָן. מען האָט זיי געשלאָסען אין קייטען און אָפּגעפיהרט אונטער אַ שטרענגער שמירה אין תפיסה. אַחוץ דעם האָט מען לעגיטימירט און פערנאָטירט אַ גרויסע צאָהל פון די בעזוכער פונ'ם פאָרטראַג און מען האָט אויך ביי פיל צוגענומען די אידענטיטעטס-קאַרטען.

דעם רעפערענט מלך עפשטיין מיט זיין פרוי האָט מען אויך פערהאַלטען און לויט אַ ספּעציעלען בעפעהל האָט מען זיי גלייך אָפּגעפיהרט צו דער גרעניץ און זיי געצוואונגען צו פערלאָזען תיכף דאָס לאַנד.

דער גאַנצער פאַל האָט איבערגעלאָזט אַ דערדריקענדען איינדרוק אויף דעם יודישען ישוב אין בעלגיען.

י. ע.

רעגירונגס-פּאַרטיי אין רומעניען פאַדערט

אויסצופאָרשען דעם אַנטייל פון דער קישינעווער פּאָליציי אין די אַנטי-יודישע עקסצעסען

בוקאַרעשט (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעפרייען אַלע שולדיגע אין די אַנטי-יודישע עקסצעסען אין קישינעוו, האָט דער בעסאַראַבער קאָמיטעט פון דער רעגירונגס-פּאַרטיי בראש מיט'ן פּראָפעסאָר סטערע און מיניסטער האַליפּאַ איבערגעשיקט דעם פּרעמיער-מיניסטער ד"ר מאַניו פאָלגענדע טעלעגראַמע:

„די בעגנאַדיגונגען פונ'ם פּראָצעס געגען די אַנטיסעמיטישע כוליגאַנעס, וועלכע האָבען גורם געווען די אונרוהען פון 11-טען פעברואַר אין קישינעוו, בעווייזען, אַז דאָס געריכט האָט נישט געקענט פעסטשטעלען די שולדיגע נאָר דערפאַר, ווייל די פּאָליציי האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַרמישט און מיטשולדיג אין די עקסצעסען.

ווייענדיג טיף ערשיטערט פון דעם פאַקט, וואָס די שולדיגע אין די עקסצעסען זענען נישט בעשטראָפט געוואָרען, פאָדערט דער קאָמיטעט אַ געהעריגע צו בעשטראָפען די פּאָליציאַנטען, וועלכע זענען שולדיג אינ'ם דערלאָזען צו די עקסצעסען און ערמוטיגען די כוליגאַנעס".

די לאָזונג רעפּעשעס איז וויכטיג, קורס־כל דערמיט, וואָס אין אַן אָפיציעלען דאָקומענט פון דער רעגירונגס-פּאַרטיי ווערט אָנערקענט די שולד פון דער פּאָליציי אין די סטודענטען-עקסצעסען.

בוקאַרעשט (יט"א) נישט קוקענדיג דערויף וואָס די רעגירונגס-פּאַרטיי פון בעסאַראַביען בעשולדיגט די קישינעווער פּאָליציי אין אָפענער מיטהילף די קוזיסטישע סטודענטען בעת די לעצטע אונאָרדנונגען אין קישינעוו, האָט די צענטראַלע רעגירונג נישט געפונען פאַר נויטיג אָפּצוזאָגען דעם קישינעווער פּאָליציי-פּרעפעקט, ווי עס איז זיינער צייט נישט ריכטיג געווען געמעלדען אין דער פּרעסע, און האָט זיך בעגנוגענט בלויז מיט אַ פאַרוואָרף דעם פּרעפעקט, וועלכער טראָגט דאָך די גאַנצע אחריות פאַר די אונאָרדנונגען.

אין יודישע קרייזען זעהט מען דערין אַ בעווייז, אויף וויפיל די פּאָליטיק פון דער רעגירונג בנוגע צו אַנטיסעמיטישע אונרוהען איז וואַקלדיג און שוואַך.

ווי אַזוי האָט אחד-העם פערבראַכט זיינע לעצטע יאָהרען אין תל-אביב

(ענדע פון דער 3־ זייט)

אַז יענע האָט דאָס און דאָס געטון, א.א.וו. ווען זי איז געזונט געוואָרען, האָט מען איהר געפרעגט פאַרוואָס זי האָט אין היץ גערעדט נאָר וועגען די שכנטע און נישט וועגען זיך האָט זי אויף דעם געענטפערט: ווען יענע וועט קראַנק ווערען וועט זי רעדען וועגען מיר".

אחד-העם האָט זיך אויסגעצייכענט אין זיינע שמועסען ווי אין זיינע ווערק, מיט זיין קלאָרען געדאַנק, איז אויפגעשוואומען אין אַ געשפּרעך אַ פראַגע האָט ער נישט געאיילט וועגען איהר צו זאָגען זיין מיינונג, נאָר ער פלעגט זי גוט בעטראַכטען און אורטיילען מיט זיין אייגענעם שכל. ער איז לגמרי ווייט געווען פון קנאה. ווען מען האָט אין די לעצטע יאָהרען אָנגעהויבען שרייען „פוגרים" אויף די אַגודהניקעס מיט זייערע אַנגען בראש האָט ער געגען דעם פּראָטעסטירט; מען מוז אויך שטיצען יענעמס אַנשויאונג, דאָס זעלבע האָט ער פּראָטעסטירט ווען דאָס וואָרט „פוגרים" איז געוואָרפען געוואָרען, לעצטענס ביים בויקאָט אין תל-אביב געגען דער הסתדרות פון די בעלי-בתים.

מיט זיינע חברים האָט ער גערעדט דאָס רוב געהן אויף יודיש, וועלכע פלעגט זיין ביי איהם אַ העברעאיש, אַבער נישט זעלטען פלעגט ער איבער־קערדיגער און אַ פאָלקסטימליכער.

סיי אין מעשים, סיי אין ווערטער האָט ער זיך שטענדיג געהיט קיינעם קיין שמערצען און קיין פערדרוס נישט צו פערשאַפען, שטענדיג אַם שטרענגסטען איז ער געווען מיט זיך אַליין, למשל, זיינע קינדער האָט ער שטאַרק ליב געהאַט, אַבער ווען זיין יונגערע טאָכטער האָט פאַרהייראַט איהר לעבען מיט אַ קריסט, מיט דעם רוסישען שריפטשטעלער אָסאָרגין — הגם זי האָט זיך נישט געטויפט, האָט ער זיך אָפּגעזאָגט פון איהר מעהר צו וויסען.

אין זיין צוואה האָט ער בעשטימט זיינע חברים י. ח. ראַווניצקי און יהודה גראַזאָווסקי — וועלכע זענען ביי איהם געווען די לעצטע יאָהרען [illegible], וואָס יעקב דינעזאָן איז געווען ביי י. ל. פרץ — בעשטימט פאַר די אויספיהרער פון זיין לעצטען ווילען, די ירושה, און דאָס גאַנצע מומענט געלד איז איבערגעגאַנגען לויט זיין צוואה צו זיין אלמנה און דאָס פינף-צימערדיגע הויז איז פערוואַנדעלט געוואָרען לויט דר. הררים פּראָיעקט אין אַן אחד-העם מוזעי און אַלס שטודיר-צימער וועלכע קענען זיך אָפט בענוצען מיט אחד-העם'ס פאַר מענשען, וואָס ווילען ערנסט שטודירען, אַ ביבליאָטעק פאַר זייער וויסענשאַפטליכע אַרבייט.

בן יקיר.

4 מאָל פערגוואַלדיגט

אַ פערברעכען פון 3 אויטאָמאָבילען

3 אויטאָמאָבילען זענען די טעג געשטאַנען פאַר'ן לובלינער קרייז - געריכט. איינער פון זיי, שאַמירסקי, אַן אייגענטימער פון אַ רעסטאָראַן אונטער כעלם און צוויי זיינע קאָלעגען. אַלע דריי זענען אין אַ פאַרנאַכט געשטאַנען פאַר דער רעסטאָראַציע און דערזעהן פערבייגעהן אַ יונג דאָרפס שיקסעל און דאָ הויבט זיך אָן דאָס פערברעכען.

דער בעשולדיגונגס-אַקט דערצעהלט, אַז דאָס שיקסעל איז פערנאַרט געוואָרען אין רעסטאָראַן, וועמענס אייגענטימער האָט איהר אַריינגעפיהרט אין אַ בעזונדער שטיבעל, אָנגעטרונקען מיט וויין און אַרויפגעזעצט איהר אויפ'ן טיש האָט ער זי אויף אַ געוואַלד אופן געשענדעט. דערנאָך איז דער רעסטאָראַן-אייגענטימער אַרויס פאַר דער טיר און אַריינגעשיקט איינעם פון זיינע קאָלעגען און אויך יענער האָט זי פערגוואַלדיגט. די אונגליקליכע האָט זיך ביים ערשטען ווי ביים צווייטען שטאַרק געראַנגעלט ענטגעגענגעשטעלט און לסוף זיך אַרויסגעריסען און אַנטלאָפען אויפ'ן פעלד. עס זענען איהר אָבער נאָכגעלאָפען דער רעסטאָראַן-אייגענטימער צוזאַמען מיט'ן צווייטען קאָלעגע, וועלכער איז נאָך געשטאַנען אין דרויסען אויף דער וואַך און האָבען דער אונגליקליכער דעריאָגט נעבען אַ באַרג היי, דאָרט האָבען זיי איהר אומגעוואָרפען, דער רעסטאָראַן-אייגענטימער האָט זיך אַרויפגעזעצט אויף איהרע הענד און דער צווייטער האָט זי פערגוואַלדיגט. דערנאָך האָט דער לעצטער זיך געזעצט אויף איהרע הענד און דער רעסטאָראַן-אייגענטימער האָט זי צום צווייטען מאָל פערגוואַלדיגט.

אויף די געשרייען פון דער אונגליקליכער האָבען פערבייגעהענדע פויערען געבראַכט פּאָליציי און אַלע דריי זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אַ מעדיצינישע אונטערזוכונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די אונגליקליכע האָט איהר מיידעלשקייט פערלוירען נאָך מיט צוויי חדשים צוריק פאַר'ן לעצטען געשעהעניש. דאָס געריכט האָט פאַר'משפט אַלע דריי אָנגעקלאָגטע: דעם רעסטאָראַן-אייגענטימער אויף 3 יאָהר און די איבעריגע צוויי צו 2 יאָהר שווערע תפיסה.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאַווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַליין פון קאָל. מריק, לייכען 3. 35. 8
מאָרגען-אָבענד — 4 זל.

די בילליגסטע מאָדערנע
שייטלען
ווי אויך פערשידענע פּאָלעטשקעס,
אַזוי ווי איינענע האָר, גוטע אויסאַרביי-
טונג צו זעהר ביליגע פּרייזען,
קאָנט איהר נאָר בעקומען ביי
פּאַרזשיצקי, קאַמיענאַ 5,
קוטער אַטיצינע, 2-טער שטאָק.

די מעכאַנישע
שלאָסערייי און שווייסערייי
פיהרט אויס זאַמטליכע מאַשין-רעפּאַ-
ראַטורען, שווייסונגען, צופּאַסונג פון
מאַשינען-טיילען מיט גאַראַנטיע און
:—: געגען ביליגען פּרייז :—:
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11 (רוג זאַכאָדניע)
פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

טליתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע
טליתים כמו טערקישע, קאַלאַמייער, ווי אויך טליתים
קטנים, הורס און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, אויך
גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א.ח. ציטרינאַווסקי, קאַמיענאַ 1,
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען
אַלטע טליתים צום וואַשען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און רענטגענישער קאַבינעט.
זשעראָמסקער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר איזיק נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—5½
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	4½-5 11-9
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	1½—12½
ד"ר שמידנעלער נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלום אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שפּערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

מיכאַ-טעראַפּיע, שראַנק-שמעלצונגען די שמעלצען א.א. די פּאַקען-שטעק'ן, קינסטליכע בערג-און-באַשטראַהלונג איי-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, עפּערציע. אויף ערלעגונג ווינציגסטען אין שטאָט. און לעטשנענטעריום הערען אנגענומען אלע ערט שטעלונגען, אויך טלעכטנס און בלוט
אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר ראָזשינסקי שטאָרפּאַלסק
צאָהן-אַרצט 10—1 5—6
קינסטליכע צאָהן, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אָפען אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-
לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער
הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר גור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאג.
- בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

צאָהן-אַרצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7.

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונט.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכטס קרענקה.	1—2
ד"ר גאָלדשטיין- פּאָלאַק אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 הוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר פּאָנמער כירורגישע-קראַנק.	4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר ווייסבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר טאָופּעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראַדזענשיק צאָהן-אַרצט	3—7
ל. ראָזעס צאָהן-אַרצט	8—2

צאָהן-טעכניק הילונגן, באַלאַמבירונגען, קראָנען, פּאָמפּאַן א.א.וו.
בא דער לעטשניצע איז געעפנט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען און קאָפּ (פּאַרך) מיט אַנטגענשטראַהלען, פאַר באַשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אלע מעדיצינישע באַהאַנדלונגען. אַ קורס פאַר שוועסטער.
אימפּפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטל.-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

אָנהויב אין גאָנ... שבת, זונטאָג 12 בײטאָג, לעצטער סעאַנס 10 אָוועגד אויפ'ן 1 טען סעאַנס זענען די פּרייזן פון די בלעצער בילינער.

היינט און פאלגענדע טעג!
Dolores del Rio
אין דער גרויסער דראַמע פון פּערוויקעלטע ליידענשאַפטען א. נ.
„ווילדע ליבע"
אַכטונג! צום בילד איז געגבי ציגעפאָסט אַ געזאַנג-אילוסטראַציע אונטער דער ליטונג פון ה' לעווימן
נעכסטער פּראָגראַם: גרויסער סופּער-פילם פון דער אייראָפּעאישער פּראָדוקציע
„ריטער פון מאַדאַם D'AMOUR"
אין די הויפּט-ראָלעי: LIANA HAID, HR. AGNES ESTERHAZY, FRITZ KORTNER און אנד.

קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פּלאַץ קאָשטשעלנ.)
בעמ.: בעת דער פויזע קאָנצערט פון גיגאַנטישע מאַרקאָני-ראַדיאָ.
פערשטאַרקטער אָרקעסטער אונטער דער ליטונג פון ה' עסטרייכער

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פּרעמיערע! היינט און פאלגענדע טעג!
„די שטאָדט פון ליבע"
— אין די הויפּט-ראָלן: —
Iwan Petrowicz i Carmen Boni
נעכסטער פּראָגראַם: „דער לעצטער זוהן"

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז צוריקקומענדיג פון בערלין, האָב איך געענדיגט די קונסט-שניידער-שולע פון פּראָפ. רודאָלף אַלפרעד מאַלער, נעהם איך אָן בעשטעלונגען פון הערן-גאַרדעראָבען מיט דער בעסטער אויספיהרונג לויט דער לעצטער מאָדע צו צוגענגליכע פּרייזן. קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אַכטונג ד. מ. שניידער
לאדז, שענקעוויטשאַ 64.

בעמערקונג: גלייכצייטיג ערקלער איך דאָס צושניידער-פאַך און פערקויף פערשידענע פערים.
5933

ביליג קונסט-פאָטאָגראַפיעס!
נור א קורצע צייט!!!

צוליב'ן איצטיגען קריזיס, גיב איך די מעגליכקייט דער געעהרטער קונדשאַפט, צוליב די פערקלענערטע פּרייזען פון די אויפנאַהמען, ווי:

6 פאָסטקאַרטען נור 6 זל.
ברוין, דאָפּעלט רעטושירט (1 פּערזאָן)
6 „ זיילדעבע (1 פּערזאָן) נור 7 זל.
12 שטיק (Express pictures) נור 2 זל.

אויפּערדעם ווערען אויסגעפיהרט אויפנאַהמען לויט די נייעסטע פאָטאָ-טעכניק מיט ספּעציעלע ליכט-עפעקטען. פאַר גרופּען-אויפנאַהמען, ווי אויך פאַר פעראיינען — בעדייטענדע הנחות.
מיר עמפּפעהלען זיך דער געעהרטער קונדשאַפט

קונסט-פאָטאָגראַפישע אַנשטאַלט
„PARISIEN"
30 פראַנציסקאַנער 30

קאָנקורענץ!

אין ערשטקלאַס. דאַמען- און הערן-פריזיער-אַנשטאַלט
מ. קופּקא, פּאָלודניאָווא 12
וועגען די פּרייזען, צוליב'ן קריזיס, געוואָרען פערקלענערט:

הערן-סאַלאָן:		דאַמען-סאַלאָן:	
ראַזירען מיט קעלניש-וואַסער	40 גר.	שערען דאַמען	80 גר.
ראַזירען און שערען	1 זל.	שערען שילער	60 גר.
שערען	70 גר.	וואַסער-אָנדולאַציע	1.50 זל.
שערען אַ יונגעל	50 גר.	אייזען-אָנדולאַציע	1.— זל.
קאָפּ-וואַשען	50 גר.	קאָפּ-וואַשען מיט טרוקענען	1.— זל.
מאַסאַזש	50 גר.	מאַניקיר	70 גר.

פאַרבען די האָר, ברעמען און וואָנסעס אין אַלע פאַרבען צו צוגענגליכע פּרייזען.
ערשטקלאַסיגע בעדינונג! ערשטקלאַסיגע בעדינונג

דער וועד הרבנים
און וועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה אין לאדז

איז מודיע, אַז מהיום והלאה, וועלען פּערעפענטליכט ווערען אין דער פּרעסע

די יאַטקעס, וועלכע בעזיצען הכשרים

על כן בעטען מיר די יודישע בעפעלקערונג, זי זאל

אַכטונג געבען ביים קויפען פלייש, צי די יאַטקע האט א הכשר.

יעדען חודש וועט דער הכשר זיין פון אַן אַנדער קאָליר

די הכשרים אויפ'ן חודש אדר זענען גרין

יעדען חודש מוז דער הכשר ווערען בעניי"ט.

פאלגענדע יאַטקעס בעזיצען הכשרים אויפ'ן חודש אדר:

חיים בנימין מאַנגערזאָן, וואָלטשאַנסקא 46
60 „ „ „
סינע וויסקאָהל, וואָלטשאַנסקא 1
קאַמיענא 15 „ „
יצחק וואַרשאַווסקי, צעגעלניאַנא 67
שמואל קירשבוים, וואָלטשאַנסקא 3
שבתי עפּשטיין, זשאַוואַדזקא 9
אברהם מאיר אַדלער, וואָלטשאַנסקא 3
מרדכי שמוקלערסקי, פאָנסקא 14
שמשון אַלטמאַן, ווידזעווסקא 25
אלי' איינפעלד, דרעוונאָווסקא 7
דוד מאַליגאַלד, וואָלטשאַנסקא 48
משה ליאָס, סקלאָדאָווא 25
מלך בלייוויס, וואָלטשאַנסקא 3
חיים אַדלער, נאָווע-צעגעלניאַנא 40

רפאל שווארץ, פּאָדזשעטשנאַ 9
חיים מאָרגענטאַלער, זשעלאַזנאַ 44
חיים גרילאַך, וואָלטשאַנסקא 62
ישראל ליב ראָטקאָוויטש, גדאַנסקא 23
פּרעדיל ליפּמאַן, פּעפּער-גאַס 1
שמואל גליקליך, וואָלטשאַנסקא 51
מאיר מייערטשיק, צעגעלניאַנא 52
חנה מאָטאַוויץ, בראָשוּשינער 5
בעריל סלאַדקאָוויטש, אַלט-שטאָט 1
יצחק טורעק, וואָלטשאַנסקא 3
אברהם דימאָנט, וואָלטשאַנסקא 14
בעריל וענטקאָווסקי, פּיעטריקאָווער 64
גדלי' גאַלצער, וואָלטשאַנסקא 43
אלעזר בראָנד, שרעדניאַ 53
חיים דאַווידאָוויטש, פּאָדזשעטשנאַ 5

שמואל טאָפּאָלסקי, פּולנאָצנאַ 22
אברהם בער מאָשקאָוויץ, סקלאָדאָווא 14
שלמה ליטמאַן, וואָלבאָרסקא 29
משה פייערשטיין, קאָנסטאַנטינער 56
אהרן הירש יאַסקאָוויטש, וואָלבאָרסקא 7
בעריל פרידמאַן, צעגעלניאַנא 66
חיים הירש מילשטיין, וואָלטשאַנסקא 3
אייזיק גאַנצוויינג, פּיעטריקאָווער 41
יוסף קורשטיק, קאָנסטאַנטינער 29
אברהם יוסף קאַמינסקי, וואָלטשאַנסקא 56
אביגדור יאַסקאָוויטש, וואָלטשאַנסקא 10
חנה מרים פרידמאַן, פּעפּער-גאַס 1
הערשיל ראָטשטיין, וואָלטשאַנסקא 8
ציפאַ פּראַגעל, אַלט שטאָט 8
חיים דזיאַלאָשינסקי, דלוגאַ 90
שמעון האָפמאַן, פּולנאָצנאַ 4
הירשל פּאַלע, בזשעזשינער 16

וועד הרבנים און וועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה אין לאדז

ס'גויטיגט זיך זאָפאָרט
אַ יונגערמאַן
פון אַנשטענדיגער פאַמיליע, אין עלטער פון 17—18 יאָהר מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס אין אַ אַמונען-געשעפט. שריפטליכע אָפערטען אין דער פּוילישער שפּראַך אָפּצוגעבען אין ערם. אונטער „אמונן".

אַן אָרט צום שלאָפען
פאַר אַן אַנשטענדיגען יונגענמאַן פאַר 12 זל. אַ חודש, ווי אויך אַ פענסטער פאַר אַ שניידערין, איז אָפּצוגעבען. נאַרוטאָוויטשאַ 50, נומער 5.

ס'ווערט געברויכט
א נייהער
און אַ פּאָמאַצניק-ריכטעווער
ביי י. פּאַקיז, נאַוואָמיעסקא 31.

Dr. med. J. BETTE
ספּעציאַליסט פון אינערליכע און קינדער-קראַנקה.
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעהמט אָן פון 8—11 פרימ. און פון 4—6 נאָכמ.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנא 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע און מענער-שוואַכע-קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.
LAJCHTER
צאָהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און ליכטבעהאַנדלונג.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

דעטעקטאָרען קאָמפּלעט מיט אַ סלוכאַווקע און אַנטענע פון 28 זל.
RADIO - LLOYD
Przejazd 8.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונט

הלא חכמה תקרא,
ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין מיין רעכטסקאָנסולטאַציע-ביוראָ צו ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געניי. סטענאָגראַפּיש געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַציעס, סלאָוולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל אַרצט פאַר נירען, בלאָז און הארן-קראַנקהייט
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און הארץ-קראַנקהייטען בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
... און רעכנט פון 3—5 נאָכמ.

מאַשין-לעכער
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאַרדמאַן צעגעלניאַנא 29

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Ko...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.

אבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאדז — 5 זל. אַ חודש מיט אַפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — ... אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
געלט אין ... און טעלעפאָן ... אין דער ... די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פּרייזען אַנ-ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
גאַנצ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— 8
... 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ ווארט